

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

**ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: Ο Ιησούς Χριστός ως δάσκαλος. Στάση και μέθοδοι.

**Φοιτήτρια: Ευθυμίου Παρασκευή
Α.Μ 0106117**

**Α' ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ: κ. Καριώτογλου Αλέξανδρος
Β' ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ: κ. Χανιωτάκης Νικόλαος**

**Βόλος
Ιούνιος 2010**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4-5
1. Ο ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΔΑΣΚΑΛΟΣ	
1.1 Μέθοδοι διδασκαλίας σύγχρονου δασκάλου	6
1.2 Τεχνικές σύγχρονου δασκάλου	7-9
1.3 Ρόλοι εκπαιδευτικού	10-11
1.4 Δεξιότητες εκπαιδευτικού	12
2. Ο ΙΗΣΟΥΣ ΩΣ ΔΑΣΚΑΛΟΣ	
2.1 Η διδασκαλία του Ιησού	13-14
2.2 Ιησούς ο Διδάσκαλος κατά τους Ευαγγελιστές	15-19
2.3 Αντιμετώπιση της διδασκαλίας Του	20-22
3. Η ΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ ΙΗΣΟΥ	
3.1 Ιησούς, ανελευθερία και πνευματική δουλεία	23-25
3.2 Ιησούς, γάμος και κοινωνικοί θεσμοί	26-27
3.3 Ιησούς και Αγάπη	28-29
4. Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΜΕΘΟΔΟΙ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΕ	
4.1 Χαρακτηριστικά της διδασκαλίας του Ιησού	
4.1.1 Η γραφικότητα και απλότητα της ομιλίας	30-31

4.1.2 Η επανάληψη ή ο συνώνυμος παραλληλισμός	31
4.1.3 Ο αντιθετικός παραλληλισμός	31-32
4.1.4 Ο συμπληρωματικός ή προαγωγικός παραλληλισμός	32
4.2 Τεχνικές	
4.2.1 Δίλημμα – προβληματισμός	33-34
4.2.2 Συγκεκριμενοποίηση	34
4.2.3 Αφήγηση ιστοριών	35
4.2.4 Τεχνική ερωτήσεων	35-36
4.2.5 Τεχνική των απαντήσεων	37-39
4.2.6 «Τεχνική των παρανοήσεων»	40
4.3 Μορφές διδασκαλίας	
4.3.1 Διαλογική μορφή	41-47
4.3.2 Παραβολική μορφή	48-52
4.3.3 Τα θαύματα	53-60
5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	61-62
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	63-65
ΕΠΙΜΕΤΡΟΝ	66-78

Εισαγωγή

Ο Ιησούς είναι το πρόσωπο, η διδασκαλία του οποίου αποτέλεσε τη βάση για τη δημιουργία της Χριστιανικής θρησκείας. Στην παρούσα πτυχιακή εργασία γίνεται λόγος για το πρόσωπο Του Ιησού Χριστού, ως δάσκαλο. Αρχικά, παρουσιάζονται οι μέθοδοι, οι τεχνικές, οι ρόλοι και οι δεξιότητες που χαρακτηρίζουν τον σύγχρονο εκπαιδευτικό. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται τα χαρακτηριστικά της διδασκαλίας του Ιησού, οι μέθοδοι και οι τεχνικές που χρησιμοποίησε, καθώς και τη στάση Του σε μερικά θέματα. Όλα αυτά, αλλά και η θεματολογία Του Ιησού αναλύονται μέσα από τα ιερά κείμενα της Καινής Διαθήκης.

Στο τέλος, γίνεται μικρή σύγκριση του έργου του σύγχρονου δασκάλου, με το έργο Του Ιησού Χριστού ως Διδάσκαλου. Επιπλέον, παρατίθενται μερικά ερωτηματολόγια, τα οποία δόθηκαν σε εκπαιδευτικούς δημοτικής εκπαίδευσης στην Κύπρο και αφορούν το μάθημα των Θρησκευτικών. Σκοπός τους ήταν απλά να δούμε πώς τα παιδιά ανταποκρίνονται όταν τους μιλούν για τον Χριστό, ποια μέσα χρησιμοποιούν στη διδασκαλία τους οι εκπαιδευτικοί και ποια η άποψή τους για το μάθημα των Θρησκευτικών. Δεν γίνεται περαιτέρω ανάλυση των ερωτηματολογίων. Οι απαντήσεις των εκπαιδευτικών «μιλούν» από μόνες τους.

Ο Ιησούς γεννήθηκε περίπου το 4 π.Χ. στη Βηθλεέμ, μια πόλη της Παλαιστίνης. Οι ακόλουθοί Του τον προσδιόρισαν ως τον αναμενόμενο «Μεσσία», που σημαίνει «χρισμένος». Πίστευαν ότι ήταν ο σωτήρας, ο εκλεκτός απεσταλμένος του Θεού που θα ελευθέρωνε το έθνος του Ισραήλ από τους εχθρούς του και θα αποτελούσε ευλογία για όλα τα έθνη. Το όνομα «Ιησούς» σημαίνει «η Σωτηρία του Γιαχβέ», ενώ από τον τίτλο «Χριστός», που αποτελεί απόδοση του εβραϊκού όρου Μεσσίας, προέκυψε η ονομασία «Χριστιανός».

Η Μαρία και ο σύζυγός της Ιωσήφ, ένας πιστός άνθρωπος και μαραγκός στο επάγγελμα, πήραν τον Ιησού στην φτωχική κωμόπολη Ναζαρέτ όπου και τον μεγάλωσαν. Τα Ευαγγέλια δεν γράφουν πολλά για την παιδική και εφηβική ηλικία Του Ιησού. Από τα λίγα που είναι γνωστά, είναι και η ιστορία σύμφωνα με την οποία ο Ιησούς επισκέφθηκε με τους γονείς του την Ιερουσαλήμ. Σε κάποια στιγμή ο Ιωσήφ και η Μαρία ανακάλυψαν ότι ο μικρός Ιησούς έλειπε. Ψάχνοντας, Τον βρήκαν στο ναό, όπου εκεί συνομιλούσε με

μορφωμένους άνδρες της πόλεις, οι οποίοι ξεπλάγησαν από τη σοφία Του. Αργότερα, σύμφωνα πάντα με τα Ευαγγέλια, ο Ιησούς μεγάλωνε με τους γονείς του στη Ναζαρέτ ασκώντας το επάγγελμα του ξυλουργού, όπως και ο Ιωσήφ.

Είναι αξιοθαύμαστο το γεγονός, ότι στα Ευαγγέλια αποδίδεται στον Ιησού ο τίτλος του Διδασκάλου με μεγαλύτερη συχνότητα από οποιοδήποτε άλλο τίτλο. Πράγματι, ο Ιησούς Χριστός δίκαια χαρακτηρίζεται ως δάσκαλος. Τα χρόνια που έζησε ήταν ο δάσκαλος της εποχής Του. Σκοπός Του ήταν να προετοιμάσει τον κόσμο για την Βασιλεία Του Θεού. Για να το πετύχει αυτό, χρησιμοποίησε κατάλληλες μεθόδους και τεχνικές, ώστε να προσεγγίσει τους ανθρώπους της εποχής.

Η φύση του περιεχομένου της διδασκαλίας Του Ιησού αποκαλύπτει ένα ιδιαίζον γνώρισμα, τον οντολογικό χαρακτήρα της. Το στοιχείο αυτό την διαφοροποιεί διαμετρικά από κάθε άλλη διδασκαλία, που καλύπτει γνωστικά αντικείμενα, εξαντλούμενα στα όρια του επιστητού. Στη μαθησιακή διαδικασία η φύση του περιεχομένου και ο χαρακτήρας του γνωστικού αντικειμένου, λειτουργούν ως καθοριστικοί παράγοντες της διαδικασίας για την προσφορά της γνωσιακής ύλης. Επειδή, όμως στη διδασκαλία Του Ιησού η προσέγγιση της υπερβατικής Αλήθειας δεν εντάσσεται στο χώρο της αντικειμενοποιημένης γνώσης, την οποία προσφέρει το επιστητό, δεδομένου ότι ο Θεός δεν εμπίπτει στην κατηγορία των αντικειμένων.¹

Η υπερχρονική σημασία και η διαχρονική επίδραση της διδακτικής και παιδαγωγικής Του Ιησού, θεμελιώνεται στην πατερική μαρτυρία και στις θέσεις των σύγχρονων επιστημών της αγωγής, καταδεικνύοντας έτσι ότι «ο ημέτερος παιδαγωγός άγιος Θεός Ιησούς» είναι «ο πάσης ανθρωπότητος καθηγεμών Λόγος»².

¹ Βλ. Γιοκαρίνης, Κ., *Η διδακτική και παιδαγωγική του Ιησού*, Εκδόσεις Άρτος ζωής, Αθήνα 1998

² Ο.π.

1. Ο σύγχρονος δάσκαλος

1.1 Μέθοδοι διδασκαλίας σύγχρονου δασκάλου

Ο όρος «μέθοδος» είναι σύνθετη λέξη και αποτελείται από το μετά + οδός. Στην κυριολεξία σημαίνει την οδό που ακολουθεί κανείς για να φτάσει από το σημείο εκκίνησης σε προκαθορισμένο τέλος. Στη Διδακτική βιβλιογραφία χρησιμοποιείται για να δηλώσει τη διαδικασία νοητικής επεξεργασίας των δεδομένων (μέθοδο επεξεργασίας) ή την γενικότερη διδακτική δραστηριότητα του εκπαιδευτικού (μέθοδος διδασκαλίας).

Η μέθοδος επεξεργασίας του μαθησιακού υλικού, αναφέρεται στις συλλογιστικές διαδικασίες με τις οποίες γίνεται η επεξεργασία και συσχετίζεται το μέρος με το όλο. Τα βασικά είδη μεθοδολογικής συσχέτισης είναι δύο: η *επαγωγική μέθοδος*, που βαίνει συνθετικά από τα επιμέρους στο όλο και η *απαγωγική μέθοδος*, που ακολουθεί την αντίθετη πορεία και βαίνει αναλυτικά από το όλο προς τα μέρη. Συνδυασμό των δύο αποτελούν η *αναλογική*, η *συγκριτική* και η *αναλυτικό – συνθετική μέθοδος*.

Η μέθοδος διδασκαλίας αναφέρεται συνήθως σε οργανωμένο σύστημα διδακτικών δραστηριοτήτων, που χρησιμοποιεί μεγάλος αριθμός εκπαιδευτικών σε ποικιλία περιπτώσεων και έχουν μεγάλη σημασία για τη μάθηση.³ Μερικοί συγγραφείς μάλιστα διευρύνουν κατά πολύ την έννοια της διδακτικής μεθόδου και της αποδίδουν θεωρητικό υπόβαθρο, σαφή προσδιορισμό και λογική συνέπεια. Στοιχεία, δηλαδή, που της διασφαλίζουν σαφείς κατευθυντήριες αρχές.⁴ Έτσι, η έννοια της μεθόδου διδασκαλίας αποκτά μεγάλο εύρος και σχεδόν ταυτίζεται με την έννοια της στρατηγικής διδασκαλίας.

Αξίζει να σημειώσουμε, ότι η μέθοδος διδασκαλίας που χρησιμοποιεί ο εκπαιδευτικός, ανάλογα με τα στοιχεία της, χαρακτηρίζεται ως *αναλυτικό – συνθετική, ολική, διερευνητική, συγκριτική, επιστημονική, διαθεματική*⁵ κτλ. Όλες αυτές οι μέθοδοι διδασκαλίας αποτελούν είδη μεθόδων που οι διδακτολόγοι και οι εκπαιδευτικοί έχουν κατά καιρούς προτείνει ή εφαρμόσει στη διδακτική πράξη.

³Βλ. Χρυσαφίδης, Κ., *Σύγχρονοι διδακτικοί προβληματισμοί*, Εκδόσεις Σμυρνιακάκης, Αθήνα 1991

⁴ Βλ. Κουτσελίνη, Μ., *Ανάπτυξη προγραμμάτων: Θεωρία – Έρευνα – Πράξη*, Εκδόσεις Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, Λευκωσία 2001

⁵ Βλ. Θεοφιλίδης, Χ., *Η διαθεματική προσέγγιση της διδασκαλίας*, Εκδόσεις Γρηγόρη, Αθήνα 1997

1.2 Τεχνικές διδασκαλίας

Καλό είναι να διευκρινίσουμε ότι η μέθοδος διαφέρει από την τεχνική. Η τεχνική αναφέρεται μόνο στη μηχανική επανάληψη ενεργειών ρουτίνας, ενώ η μέθοδος αναφέρεται και στις θεωρητικές αρχές που διέπουν τις ενέργειες ρουτίνας.⁶

Κάθε στρατηγική διδασκαλίας, για να πετύχει τους συγκεκριμένους σκοπούς της, επιλέγει και χρησιμοποιεί συνδυαστικά μεθόδους διδασκαλίας που την διευκολύνουν να διεκπεραιώσει επιμέρους φάσεις της διδασκαλίας. Ταυτόχρονα, μπορεί και να αποκλείσει άλλες, οι οποίες δεν προσφέρονται για την πραγματοποίηση των συγκεκριμένων στόχων της. Με την έννοια αυτή, η στρατηγική διδασκαλίας είναι ευρύτερη έννοια από τη μέθοδο διδασκαλίας. Ειδικότερα, η στρατηγική διδασκαλίας χρησιμοποιεί περισσότερες από μια μεθόδους, αλλά και η φύση της στρατηγικής εμπεριέχει κριτήρια επιλογής και αποκλεισμού μεθόδων διδασκαλίας.

Ο καθηγητής Λιαντίνης τονίζει ότι: *«στο ψηφιδωτό των επαγγελματιών ο δάσκαλος δεν είναι η μια ψηφίδα ανάμεσα στις άλλες. Αλλά είναι ο καλλιτέχνης νους, ο κοσμητικός και ο επόπτης που φιλοτεχνεί ολόκληρο το ψηφιδωτό. Δημιουργεί, δηλαδή, ανθρώπους και τους υψώνει στην οντολογική μοναδικότητα του νοήμονος πλάσματος⁷»*.

Η φωνή του δασκάλου κατέχει εξέχουσα θέση στην εκπαιδευτική διαδικασία. Υπάρχουν φωνές ελκυστικές ή φωνές αποκρουστικές. Ο τόνος και το χρώμα της φωνής του δασκάλου άλλοτε προσελκύει, σαγηνεύει, ημερώνει, αιχμαλωτίζει, ευχαριστεί και άλλοτε εξαγριώνει, καταπιέζει, αποκοιμίζει, δυσαρεστεί, απομακρύνει. Η ορθοφωνία, η μουσική πλαστικότητα, η ευμέλεια της φωνής, πρέπει να είναι συνεχής φροντίδα του δασκάλου.

Επιπρόσθετα, η ερώτηση είναι το βασικό στοιχείο του διαλόγου. Ως συγκεκριμένη μορφή γλωσσικής έκφρασης, προβάλλει τον πολυσήμαντο ρόλο της, στην εξασφάλιση επικοινωνίας ανάμεσα στο δάσκαλο και το μαθητή. Ο τρόπος εκφώνησης της ερώτησης, επηρεάζει αποφασιστικά την ψυχοσυναισθηματική στάση των μαθητών. Εκτός αυτού, η ερώτηση διαθέτει μια δυναμική διαπροσωπική σχέση μεταξύ των διαλεγομένων. Η

⁶ Βλ. Κουτσάκος, Ι. Γ., *Σύγχρονη Διδακτική*, Εκδόσεις Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, Λευκωσία 1986

⁷ Βλ. Λιαντίνης, Δ., *Διδακτικές Αρχές. Παιδαγωγική και Ψυχολογική Εγκυκλοπαίδεια Εγκυκλοπαίδεια*, Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, τ.6. Αθήνα 1989

φραστική διατύπωση μιας ερώτησης και η λογική δομή της αποκαλύπτουν προθέσεις, στάσεις, ανησυχίες, ψυχικές ευαισθησίες, προσδοκίες ή πνευματικές ανατάσεις. Επίσης, δημιουργεί, ως ζωντανός λόγος, το ζητούμενο κλίμα για το πλαίσιο της επικοινωνίας.

Εκτός αυτών, η ερώτηση λειτουργεί ερεθιστικά και επιδιώκει την πρόκληση αντίδρασης. Ο διάλογος που παράγεται κατευθύνεται και κλιμακώνεται με την ορθή χρήση της ερώτησης ως πολλαπλής και διαφοροποιούμενης γλωσσικής επικοινωνίας. Απελευθερώνει το μαθητή από αναστολές και εγγενείς φοβίες και τον εντάσσει λειτουργικά στην κοινωνική ομάδα του συγκεκριμένου ακροατηρίου.

Παράλληλα, οι κινήσεις του δασκάλου επηρεάζουν κατά πολύ τη διδασκαλία. Ο δάσκαλος πρέπει να διαθέτει την απαιτούμενη σοβαρότητα και εμβρίθεια στις κινήσεις και τους λόγους του. Καλό είναι, τόσο οι λόγοι του, όσο και οι κινήσεις του να έχουν ένα μέτρο ηρεμίας, ευπρέπειας και τάξεως. Οφείλει να εκφράζεται καθαρά, εύληπτα, σύντομα, με ακρίβεια, με σαφήνεια και να κυριολεκτεί.. Δεν πρέπει ούτε να περπατάει συνεχώς, ούτε όμως να παραμένει συνεχώς ακίνητος.

Επίσης, ο θυμός του δασκάλου επηρεάζει αρνητικά τη διδακτική πράξη. Υπάρχουν στιγμές που ο δάσκαλος θυμώνει. Κακώς βέβαια! Πολλές φορές *«έμπλεως θυμού και οργής, θορυβεί, φωνάζει υβρίζει, βλασφημεί ως μαινόμενος ή ραβδίζει και πληγώνει»*⁸. Αυτά σημειώνει ο γνωστός παιδαγωγός Ιωάννης Κοκκώνης. Και συνεχίζει. *«Η διδασκαλική εξουσία δεν είναι εξουσία τυραννική, αλλά είναι εξουσία πατρική. Υπό στοργής πατρικής και φίλτρου ισχυροποιούμενη και δι' αυτών ευοδούμενη εις τας πράξεις αυτής. Έχεις να προτρέχεις ή να νουθετήσεις. Ήμερος και πρῶος προέτρειπον και νουθέτησον τον ατακτούντα»*.

Η αμοιβή και η ποινή χρησιμοποιούνται συχνά από τον εκπαιδευτικό. Μεγάλη προσοχή χρειάζεται για το «αγκαθερό ζήτημα» των αμοιβών και των ποινών. Ακόμη, το βλέμμα του εκπαιδευτικού παίζει σπουδαίο ρόλο στην παιδαγωγική επικοινωνία. Τα άφωνα μηνύματα,

⁸ Βλ. Δημαράς, Α., *Η διαμόρφωση του εκπαιδευτικού συστήματος, η ιστορία του νέου Ελληνισμού*, Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, (τόμος 6^{ος}), Αθήνα 2004

η στάση του σώματος, οι χειρονομίες, η έκφραση του προσώπου, «μιλούν» πριν καν αποπειραθούμε να επικοινωνήσουμε λεκτικά με τον άλλον. Στο βλέμμα π.χ. βρίσκεται η κυριότερη εκφραστική δυνατότητα του προσώπου. Τα μάτια μας εκφράζουν το βαθμό, τη δύναμη, την κατάσταση και την ποιότητα του ψυχισμού μας. Υπάρχουν Βλέμματα που συναντούν ή αποφεύγουν τον άλλο. Βλέμματα που φανερώνουν το πόθο του άλλου για τον άνθρωπο, για το Θεό, για τον έρωτα για τη φιλία. Βλέμματα που φανερώνουν θαυμασμό, μελαγχολία, δέος, ταραχή, άγχος, ευτυχία. Όταν διασταυρώνονται τα βλέμματα ίσως εκφράζουν μηνύματα πιο ισχυρά από κάθε λεκτική επικοινωνία. Το βλέμμα του δασκάλου πρέπει να «αγκαλιάζει» όλους τους μαθητές. Πολλές φορές θα χρειαστεί να «μιλήσει» σε κάποιους μαθητές μόνο με το βλέμμα του⁹.

⁹ Βλ. Παλαμάς, Κ., *Ο δάσκαλος στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση*, Εκδόσεις «Ελλην», Αθήνα 1993

1.3 Ρόλοι σύγχρονου δασκάλου

Αναμφισβήτητα, ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι καθοριστικής σημασίας για τη μάθηση του μαθητή. Ο σύγχρονος δάσκαλος έχει να εκτελέσει πολλούς ρόλους στο σχολείο. Ο ρόλος του δασκάλου ποικίλει ανάλογα με τον τρόπο προσέγγισης της διδασκαλίας και της μάθησης. Στο παραδοσιακό σχολείο ο δάσκαλος είναι το κέντρο της διδασκαλίας και ο αναμεταδότης της γνώσης, την οποία ο μαθητής κατέχει καλά και θεωρεί αντικειμενική. Ο σύγχρονος δάσκαλος, ο οποίος υιοθετεί την επικοινωνιακή προσέγγιση είναι υποχρεωμένος να αντιμετωπίζει κριτικά ότι συμβαίνει μέσα στην αίθουσα διδασκαλίας. Πλέον, η διδασκαλία είναι μαθητοκεντρική, ενώ ο δάσκαλος προτείνει τρόπους διαφοροποίησης της διδακτικής προσέγγισης, ώστε να βελτιώνεται το επίπεδο μάθησης. Σύμφωνα με την επικοινωνιακή προσέγγιση, οι ρόλοι του δασκάλου είναι πολύπλοκοι¹⁰. Μερικοί από αυτούς είναι οι εξής:

A) Ο καθοδηγητικός ρόλος

Ανάγκη καθοδήγησης έχουν όλοι οι μαθητές, ανεξάρτητα από την επίδοσή τους στο μάθημα. Με το ρόλο του καθοδηγητή ο δάσκαλος ενεργεί και ως μεσολαβητής μεταξύ παιδιού και μάθησης. Με αυτή την ιδιότητα ελέγχει τα ερεθίσματα που δέχεται το παιδί και το βοηθάει να οικοδομήσει την αντίληψη του για τον κόσμο δημιουργώντας πρότυπα όμοια με τα δικά του. Με τον τρόπο αυτό μεταδίδει μια κουλτούρα που καθορίζει τις στάσεις, τις αντιλήψεις και τη συμπεριφορά του παιδιού. Παράλληλα, βοηθάει το παιδί να δημιουργήσει μια εικόνα του κόσμου με τις επιλεκτικές εξηγήσεις, εμφάσεις και προτεραιότητες που δίνει.

¹⁰ Βλ. Ματσαγγούρας, Η. Γ., *Η εξέλιξη της Διδακτικής*, Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα 1995

B) Ο νεωτεριστικός ρόλος

Όταν ο διδάσκων αποκαλύψει τις ιδέες των μαθητών του για μια συγκεκριμένη έννοια, είναι υποχρεωμένος να αναζητήσει τρόπους με τους οποίους θα τους βοηθήσει να κατανοήσουν αυτό που πρέπει εύκολα και ευχάριστα. Ο νεωτεριστής δάσκαλος δοκιμάζει τις ιδέες του, εξασφαλίζει υλικά και εφόδια που ο ίδιος σχεδίασε. Για να είναι κανείς νεωτεριστής και να ξεφεύγει από τη ρουτίνα της καθημερινής πρακτικής πρέπει να έχει δική του άποψη για τη διδασκαλία και τη μάθηση, την οποία προσπαθεί να εφαρμόσει στην τάξη. Αξίζει να αναφέρουμε, ότι ο νεωτεριστικός ρόλος είναι ρόλος δημιουργικός.

Γ) Ο διαγνωστικός ρόλος

Ο σύγχρονος εκπαιδευτικός έχει ως βασικό σκοπό να διαγνώσει τις ιδέες των παιδιών για κάποιο οποιοδήποτε θέμα. Για να το πετύχει αυτό απαιτείται να δημιουργήσει πολλές ευκαιρίες, ώστε τα παιδιά να μπορούν, αλλά και να έχουν τη δυνατότητα να εκφράσουν τις απόψεις τους. Είναι σημαντικό ο διδάσκων να μπορεί να ακούει τους άλλους να μιλούν, περιορίζοντας το δικό του ρόλο σε αυτόν του ακροατή.

Δ) Ο αξιολογητικός ρόλος

Ο δάσκαλος της σύγχρονης εποχής, είναι υποχρεωμένος από τη φύση του έργου του, να αξιολογεί τη διαδικασία για πολλούς και διάφορους λόγους. Αυτός ο ρόλος, αν ασκηθεί κατάλληλα, είναι δυνατόν να δώσει πληροφορίες, όχι μόνο για την ποιότητα της διδασκαλίας, αλλά και για την ίδια την εμπειρία της μάθησης.

1.4 Δεξιότητες

Είναι καλό να αναφερθούν ορισμένες από τις δεξιότητες που χαρακτηρίζουν τον σύγχρονο δάσκαλο. Κάποιες από αυτές είναι οι εξής¹¹:

- Εμπειρία: Αυτό σημαίνει ότι εκτός από τις δεξιότητες πρέπει να έχει μια σημαντική πηγή γνώσης και κατανόησης του αντικειμένου του. Αυτό θα στηρίζεται όχι μόνο στην βασική εκπαίδευση, αλλά στη διαρκή πρόσβασή του στη γνώση.
- Παιδαγωγική κατάρτιση, η οποία είναι ουσιαστική, σε ένα μεταβαλλόμενο κοινωνικό πλαίσιο, όπου ο εκπαιδευτικός μεταδίδει υψηλού επιπέδου δεξιότητες, κίνητρα μάθησης, δημιουργικότητα και συνεργασία, χωρίς να στηρίζεται αποκλειστικά στα τεστ και την εμπέδωση των γνώσεων.
- Διαχείριση της προόδου μάθησης των μαθητών.
- Αποδοχή της ετερογένειας των μαθητών.
- Ενίσχυση των μαθητών στην εργασία και τη μάθηση.
- Συνεργατική μάθηση.
- Συμμετέχει στη διαμόρφωση και την οργάνωση του προγράμματος σπουδών.
- Ενισχύει τη συμμετοχή του γονέα και της τοπικής κοινότητας στο σχολείο.
- Χρησιμοποιεί τις νέες τεχνολογίες στις καθημερινές στρατηγικές διδασκαλίας.
- Διαχειρίζεται την επαγγελματική του εξέλιξη.
- Επιμορφώνεται μέσω της διαβίου μάθησης (γνώση της εξέλιξης της επιστήμης – έρευνας και των γενικών κοινωνικών αλλαγών).

¹¹ Βλ. Perrenoud, Ph., *Metier d' eleve et sens du travail scolaire*, Εκδόσεις ESF, Παρίσι 1994

2. Ο Ιησούς ως δάσκαλος

2.1 Η διδασκαλία του Ιησού

Σύμφωνα με τις Εβραϊκές Γραφές, επρόκειτο να υπάρξει ένα πρόσωπο που θα προετοίμαζε τον κόσμο για τον ερχομό του Μεσσία, όπου σύμφωνα με τους Ευαγγελιστές, αυτός ήταν ο Ιωάννης ο Βαπτιστής ο οποίος ανέλαβε αυτό το προπαρασκευαστικό έργο. Όταν ο Ιησούς ήταν περίπου 30 ετών, ο Ιωάννης τον βάπτισε μέσα στον Ιορδάνη ποταμό, καθώς αναγνώρισε στο πρόσωπό του τον αναμενόμενο Μεσσία. Όχι πολύ αργότερα από το γεγονός αυτό, ο Ιησούς ξεχώρισε μια ομάδα δώδεκα πιστών ανθρώπων που ονομάστηκαν *Απόστολοι* και οι οποίοι θα τον βοηθούσαν να διαδώσει το μήνυμά του. Ο Ιησούς κήρυξε στον κόσμο της υπαίθρου, στους ναούς και στις πόλεις και μίλησε για την εμπιστοσύνη που πρέπει να έχει ο άνθρωπος στο Θεό, δίδαξε τη συγχώρεση, και την υιοθέτηση μιας στάσης ζωής, η οποία θα αγκαλιάζει με αγάπη τον συνάνθρωπο. Επίσης, δίδαξε την ύπαρξη της αιώνιας ζωής που συνεχίζεται και μετά τον φυσικό θάνατο: Μια ζωή μέσα στην «Βασιλεία του θεού».

Η διδασκαλία του, έκανε τον Ιησού σύντομα γνωστό και η φήμη του εξαπλώθηκε σε όλη τη χώρα, όχι μόνο στο βορρά και στις περιοχές της Γαλιλαίας, αλλά και στο νότο στα αστικά κέντρα και ιδιαίτερα στην ιερή πόλη του Ιουδαϊσμού, στα Ιεροσόλυμα. Ο Ιησούς δεν έγραψε κανένα κείμενο, αλλά φαίνεται ότι εμπιστεύτηκε στη μνήμη των μαθητών και των ακολούθων του το μήνυμά του και τα έργα του. Μέσα στα κείμενα της Καινής Διαθήκης περιλαμβάνεται η προφορική αυτή παράδοση, όχι ως υποκειμενική αυθαίρετη καταγραφή, αλλά ως μια αποκρυσταλλωμένη παράδοση, εκφρασμένη από την συγκεκριμένη πρωτοχριστιανική κοινότητα.

Ο Ιησούς με τη στάση και τη διδασκαλία του δεν φάνηκε να ακολουθεί ή να συνεχίζει κάποια γνωστή ραββινική παράδοση. Το ιδιόμορφο έργο του, μάλλον δεν θυμίζει κάποιο από τα κοινωνικά ή πνευματικά κινήματα της εποχής του. Επιπρόσθετα, δεν φαίνεται να συνεχίζει ούτε την αυστηρή γραμμή του Βαπτιστή, ούτε και τις ασκητικές

τάσεις των μοναστικών κοινοτήτων της Νεκράς Θάλασσας, καθώς παρουσιάζει αρκετές διαφορές από τις αρχές τους. Ο Ιησούς χαράσσει μια προσωπική γραμμή, χωρίς να κηρύσσει ούτε αποστασία, άλλα ούτε και τυφλή υποταγή στο Νόμο. Παράλληλα, προβάλλει την ανθρώπινη ελευθερία ως υπέρτατο αγαθό και καλεί τον άνθρωπο να την εναρμονίζει με το καλό και με τις βουλές του Θεού. Στο έργο και τη στάση ζωής Του, τα πράγματα παρουσιάζονταν με μια εντελώς άλλη όψη, εγκαινιάζοντας μια διαφορετική κατανόηση του κόσμου και των ανθρώπων.

Το έργο Του Ιησού είναι έργο σωτηριολογικό και εσχατολογικό, με ιστορικές και κοινωνικές προεκτάσεις. Κυρίως βέβαια ως προς το ήθος, τη στάση ζωής και την αξιολόγηση των πραγμάτων του παρόντος, υπό την προοπτική πάντοτε του εσχατολογικού μέλλοντος και της Βασιλείας του Θεού¹².

¹²Βλ. Πατρώνου, Γ.Π, *Η ιστορική πορεία του Ιησού*, Εκδόσεις Δόμος, Αθήνα 1991

2.2 Ιησούς ο Διδάσκαλος κατά τους ευαγγελιστές

Ο Ιησούς παρουσιάστηκε ως ένας κατεξοχήν διδάσκαλος του Ισραήλ, αν και διέφερε ουσιαστικά από όλους τους Ραββί της εποχής του. Σύμφωνα με τα ιερά κείμενα του χριστιανισμού, ενεργούσε ως αυθεντικός ερμηνευτής του Νόμου και δίδασκε με μια μοναδική εξουσία και αυθεντία το λόγο του Θεού, που ξεπερνούσε και αυτή την αυθεντία των προφητών, κατά την εκτίμηση των συγχρόνων του: «μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προφήτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι ἀλλὰ πληρῶσαι»¹³. Στην επικοινωνία του με τους ανθρώπους της εποχής του ασφαλώς δεν αρνήθηκε ποτέ να θεωρείται *υιὸς Δαβίδ*: «Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ υἱοῦ Δαβὶδ υἱοῦ Ἀβραάμ.»¹⁴. Η δαβιδική βασιλική προέλευση του Μεσσία ήταν βασικό στοιχείο της θρησκείας του παραδοσιακού Ιουδαϊσμού.

Τα χριστιανικά Ευαγγέλια μας παρουσιάζουν έναν Ιησού που δεν ήρθε για να εκπληρώσει τις υποσχέσεις πού δόθηκαν στο γένος Δαβίδ. Ότι, δηλαδή, το έθνος Του θα μεγαλυνθεί και θα δοξασθεί. Ο Ιησούς ήρθε ουσιαστικά για να ποιμάνει το λαό του Θεού και να σώσει πνευματικά τον άνθρωπο. Αν και συχνά παρουσιάζεται να μην παίρνει ποτέ την πρωτοβουλία να προβάλλει και να κηρύξει τον εαυτό του ως Μεσσία, από την άλλη επέλεξε για τον εαυτό του, κυρίως τον δανιήλειο μεσσιανικό τίτλο «Υιὸς του Ανθρώπου». Ο τίτλος αυτός προέρχεται από την γραμματεία της Παλαιάς Διαθήκης και συγκεκριμένα από το βιβλίο του Δανιήλ¹⁵. Σύμφωνα με τους θεολόγους, είναι μια έκφραση που προσπαθεί να τονίσει την υπερβατική φύση του φορέα του τίτλου αυτού. Οι υποστηρικτές του θεολογικού περιεχομένου των ιερών κειμένων, προβάλλουν την εξήγηση ότι ο τίτλος «Μεσσίας» είχε στην εποχή του Ιησού ουσιαστικά ένα έντονο «κοσμικό» στοιχείο και σχετιζόταν με την πανάρχαιη ελπίδα του ιουδαϊκού λαού για ένα μεσσιανικό άρχοντα εκ του «οίκου Δαβίδ», ο οποίος θα αποσταλεί για τη σωτηρία του έθνους και την επανασύνδεση της ένδοξης δαβιδικής βασιλείας. Έτσι, υπήρχε πάντοτε ο κίνδυνος να ερμηνευθεί η παρουσία του Ιησού, κάτω από μια καθαρά κοσμική προοπτική.

¹³ Βλ. *Κατὰ Ματθαῖο Ευαγγέλιο* 5:17.

¹⁴ *Ο.π.* 1:1.

¹⁵ Βλ. *Δανιήλ* 7:13.

Μάλιστα μετά από τις διάφορες εντυπωσιακές θαυματουργικές ενέργειες που διηγούνται τα Ευαγγέλια, ο Ιησούς συνιστούσε να μην κοινοποιείται η μεσσιανική αυτή πεποίθηση στον ευρύτερο κόσμο. Ειδικότερα: «ἔξήρχετο δὲ καὶ δαιμόνια ἀπὸ πολλῶν κραυγάζοντα καὶ λέγοντα ὅτι Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ εἶα αὐτὰ λαλεῖν, ὅτι ἤδεισαν τὸν Χριστὸν αὐτὸν εἶναι.»¹⁶. Μόνο μετά τα τελευταία γεγονότα του σταυρικού θανάτου και της ανάστασης του Ιησού, οι μαθητές και οι πιστοί παρουσιάζονται να κατανοούν σωστά, ότι: «καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὅτι Οὕτω γέγραπται καὶ οὕτως ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἀρξάμενον ἀπὸ Ἰερουσαλήμ.»¹⁷. Ἐτσι, τα Ευαγγέλια μας προβάλλουν ότι κάτω από την οπτική γωνία της ανάστασης ο μεσσιανικός και «κοσμικός» τίτλος χάνει τα εθνικιστικά του στοιχεία και τη διαφορούμενη σημασία του. Απευθύνεται καθαρά σε ὅλο τον κόσμο και γίνεται τίτλος τιμῆς για τον Ιησού, αλλά και για τους πιστούς του, που ονομάζονται κατ' επέκταση και αυτοί «Χριστιανοί», δηλαδή «κεχρισμένοι».

❖ Στο κατά Μάρκον ευαγγέλιο

Στο πρώτο χρονικά ευαγγέλιο, που είναι το συντομότερο σε έκταση για την κάλυψη της ζωῆς και του έργου του Ιησού, επισημαίνονται 33 αναφορές, όπου η μια από τις τρεις λέξεις δηλώνει σαφώς το Διδάσκαλο ή Ραββί. Ο Μάρκος εστιάζει το ενδιαφέρον του στο πρόσωπο και τις δραστηριότητες του Ιησού, όχι μόνο ως προς το περιεχόμενο των λεγομένων ή των πράξεων του, αλλά και ως προς τον τρόπο με τον οποίο μίλησε ή ενήργησε.¹⁸ Προσφέρει ένα ενδιαφέρον παράδειγμα μιας νέας και πλήρους κύρους διδασκαλίας του Ιησού, η οποία διαφοροποιείται ουσιαστικώς από εκείνη την οποία γνώριζαν οι συμπατριώτες του.

Οι Ιουδαίοι διδάσκαλοι, προκειμένου να πείσουν για τη γνησιότητα της διδασκαλίας τους προσέφευγαν με έμφαση στην παράδοση και έκαναν πολλαπλές αναφορές σε

¹⁶ Βλ. *Κατά Λουκά Ευαγγέλιο* 4:41

¹⁷ Ο.π. 24:46-47

¹⁸ Βλ. Αγουρίδου, Σ., *Εισαγωγή εις την Καινήν Διαθήκην*, Εκδόσεις Γρηγόρης, Αθήνα 1991

προκατόχους τους.¹⁹ Ο Ιησούς δίδασκε με κύρος, δεν στηριζόταν σε θεσμούς ή ιεραρχίες, αλλά στηριζόταν στο προσωπικό Του χάρισμα. Υπήρχε μια άμεση σύνδεση μεταξύ του προσώπου Του, των λόγων Του και των πράξεων Του. Η διδασκαλία Του δεν ήταν ποτέ στείρα ή αφηρημένη, αλλά πάντοτε υπήρξε νέα, ενθουσιώδης, συγκεκριμένη σε θέσεις, γόνιμη σε προτάσεις και προκλητική.

Επανελημμένα προσφώνούσαν τον Ιησού ως διδάσκαλο. Πραγματικά ο Ιησούς διδάσκει με ένα εξιδιάζον κύρος, το οποίο δεν εξαρτάται από προηγούμενες διερμηνείες διανοουμένων ή νομοδιδασκάλων. Εκτός αυτού, δεν αναφέρεται σε κανένα βιβλίο ή πηγή για να προσδώσει κύρος και αυθεντία στον αποκαλυπτικό Του λόγο.

❖ Στο κατά Ματθαίο ευαγγέλιο

Ο Ευαγγελιστής Ματθαίος περιγράφει το μεσσιανικό έργο του Ιησού στο λαό του Ισραήλ λέγοντας ότι ο Ιησούς: διδάσκει, κηρύσσει και θεραπεύει. Ο Ματθαίος διακρίνεται από τους άλλους Ευαγγελιστές, γιατί αντιμετωπίζει με ένα συστηματικότερο τρόπο τη διδασκαλία Του Ιησού. Για τον Ματθαίο υπάρχει μόνο ένας διδάσκαλος με πλήρη αρμοδιότητα και αυθεντικό κύρος για τη Βασιλεία του Θεού, ο Μεσσίας του Ισραήλ: «Ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε, Ῥαββί, εἷς γάρ ἐστιν ὑμῶν ὁ διδάσκαλος, πάντες δὲ Ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε.»²⁰ Ο Ιησούς είναι ο ερμηνευτής του νόμου και της βουλῆς του Θεού ενώπιον των ανθρώπων και θα διαδραματίσει αποφασιστικό ρόλο την μέρα της Κρίσεως. Ο Ματθαίος διακρίνεται από τους άλλους ευαγγελιστές, γιατί αντιμετωπίζει με ένα συστηματικότερο τρόπο τη διδασκαλία Του Ιησού στις τρεις μεγάλες θεματικές ομιλίες του: στην επί του όρους ομιλία, στις οδηγίες για το ευαγγελικό έργο των Αποστόλων και στην ομιλία για την έλευση της Βασιλείας του Θεού και την κρίση.

Πολύς λόγος έχει γίνει για την περίφημη «επί του Όρους Ομιλία» του Ιησού. Ο Ματθαίος αφιερώνει τρία ολόκληρα κεφάλαια του Ευαγγελίου του στην ομιλία αυτή και αυτό σημαίνει ότι κατέχει πολύ κεντρική θέση στην όλη έκθεση των γεγονότων. Βέβαια

¹⁹Βλ. Αγουρίδου, Σ., *Ιστορία των χρόνων της Καινῆς Διαθήκης*, Εκδόσεις Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 1985

²⁰Βλ. *Κατά Ματθαίο Ευαγγέλιο* 23:8

για το χριστιανισμό, η «επί του Όρους Ομιλία» δεν αποτελεί την πεμπτούσια Του. Αυτή η ομιλία δεν περιέχει ούτε το σύνολο της διδασκαλίας Του Ιησού, ούτε και τη λυτρωτική προσφορά του έργου Του. Το περιεχόμενο της εκφράζει κατά ουσιαστικό τρόπο το πνεύμα της χριστιανικής διδασκαλίας και πίστης, που διαφοροποιείται από το ιουδαϊκό πνεύμα άλλα και από την γενικότερη ιδεολογία και ηθική δεοντολογία της εποχής εκείνης.

❖ Στο κατά Λουκά ευαγγέλιο

Ο Λουκάς προβάλλει τον Ιησού ως τον συμπάσχοντα διδάσκαλο, τον ανταποκρινόμενο στις ανησυχίες, τον προβληματισμό και τις ανάγκες των ανθρώπων της εποχής Του. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι χρησιμοποιεί τη λέξη «επιστάτης» ως προσθήκη στη λέξη «διδάσκαλος». Ο Λουκάς εμφανίζει τον Ιησού ως περιπλανώμενο διδάσκαλο, ο οποίος κάνει ένα μεγάλο ταξίδι από την Γαλιλαία στην Ιεριχώ και την Ιερουσαλήμ.

❖ Στο κατά Ιωάννη ευαγγέλιο

Ο Ιωάννης προβαίνει σε μια ξεχωριστή προσέγγιση της διδασκαλίας Του Ιησού. Περιγράφει περιστασιακά τον Ιησού ως διδάσκαλο: «Ἦδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσοῦσης ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν καὶ ἐδίδασκε»²¹, αλλά συσχετίζει το γενικό θαυμασμό με το κύρος και τη βαθύτητα της διδασκαλίας Του Ιησού. Επιπρόσθετα, ο Ιωάννης συχνά παρεμβάλλει αντιρρήσεις ή ερωτήσεις προερχόμενες από τους ακροατές.

Οι τέσσερις ευαγγελιστές δεν είχαν την πρόθεση να παρουσιάσουν τον Ιησού ως διδάσκαλο, αναλύοντας ή περιγράφοντας τις διδακτικές Του ικανότητες και δεξιότητες. Αντιθέτως, καταθέτουν τη μαρτυρία τους για τη ζωή και το έργο Του με τη συνείδηση των μαθητών. Η σχέση τους ήταν σαφώς μια εμπειρική σχέση διδασκάλου – μαθητή. Το κλίμα της φανέρωσης του Θεού ήταν κλίμα μαθητείας.

²¹ Βλ. *Κατά Ιωάννη Ευαγγέλιο* 7:14

Ο Ιησούς προανήγγειλε την έλευση της Βασιλείας του Θεού και κάλεσε τους ανθρώπους να μετανοήσουν. Τα δύο πρώτα ευαγγέλια τοποθετούν το μήνυμα στα αρχικά κεφάλαια. Στο κατά Μάρκο ευαγγέλιο: «καὶ λέγων ὅτι Πεπλήρωται ὁ καιρὸς καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ· μετανοεῖτε καὶ πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.»²² και στο κατά Ματθαίο ευαγγέλιο: «Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρῦσσειν καὶ λέγειν, μετανοεῖτε, ἤγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.»²³ Από τους λόγους Του Ιησού δεν λείπουν θέματα που αφορούν το τέλος του κόσμου, την Έσχατη Κρίση και τον καινό κόσμο του Θεού.

²² Βλ. *Κατά Μάρκο Ευαγγέλιο* 1:15

²³ Βλ. *Κατά Ματθαίο Ευαγγέλιο* 4:17

2.3 Η αντιμετώπιση της διδασκαλίας Του

Το μήνυμα Του Ιησού είχε μεγάλη επίδραση στους ακροατές του και πολλοί από αυτούς θεώρησαν ότι πράγματι αυτός ήταν ο Μεσσίας. Άλλοι πάλι θεώρησαν ότι απλά ήρθε να προετοιμάσει τον ερχομό του πραγματικού Μεσσία, ενώ κάποιοι είπαν πως ήταν κάποιος παλιός προφήτης που ήρθε και πάλι στη γη για να διδάξει. Μια ομάδα Εβραίων θρησκευτικών ηγετών κατηγόρησε τον Ιησού επειδή τα Σάββατα, την ιερή ημέρα ανάπαυσης των Ιουδαίων, συνέχιζε την διδασκαλία Του. Επίσης κάποιοι από αυτούς δυσανασχετούσαν επειδή ο Ιησούς πλησίαζε με καλοσύνη ανθρώπους που θεωρούνταν ανάξιοι και ασεβείς. Μια μερίδα από τους Εβραίους ηγέτες ανησύχησε μήπως αυτός, που πολλοί νόμιζαν για Μεσσία, ξεκινήσει κάποια εξέγερση ενάντια στους Ρωμαίους και έτσι υπάρξει αναταραχή. Έτσι, κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι πρέπει να θανατώσουν τον Ιησού και άρχισαν να ψάχνουν για οπαδούς του που θα ήταν πρόθυμοι να τον προδώσουν. Γι' αυτό βρήκαν τον μαθητή Του Ιησού, τον Ιούδα. Τα Ευαγγέλια μας περιγράφουν πως ο Ιησούς γνώριζε ότι έπρεπε να προετοιμαστεί για το τέλος του.

Ο Ιησούς, ασφαλώς, θα επιθυμούσε για λόγους καθαρά σωτηριολογικούς να αναγνωριστεί από το λαό η θεία προέλευση και αποστολή Του. Παρόλα αυτά ήθελε να αναγνωριστεί με τρόπο απλό και προσωπικό και όχι με τη «διαφήμιση» και την προπαγάνδα. Συχνά μάλιστα επέκρινε τους Ιουδαίους για τη ψυχρότητα και την αδυναμία τους να συνειδητοποιήσουν αυτή την αλήθεια. Να δουν δηλαδή το έργο και τα θαύματά Του χωρίς προκαταλήψεις και με αντικειμενικότητα. Έτσι ο Ιησούς δεν επιθυμούσε να θεωρηθεί και να αναγνωριστεί ως Μεσσίας με τα εγκοσμιοκρατικά μεσσιανικά δεδομένα της εποχής εκείνης και μάλιστα, από έναν κόσμο διαβρωμένο θρησκευτικά και με μια φαρισαϊκή «πνευματικότητα».

Οι Ιουδαίοι είχαν εθιστεί στην ιδέα και στην εικόνα ενός κοσμικού και ένδοξου Μεσσία. Αρέσκονταν, μάλιστα, να συνδέουν τα θεολογικά στοιχεία της αρχαίας προφητείας και της σύγχρονης τους αποκαλυπτικής, με τις εθνικιστικές τους επιδιώξεις για μια άμεση απελευθέρωσή τους από τη ρωμαϊκή κυριαρχία. Η επανασύσταση στο ιστορικό

παρόν της λαμπρής και ένδοξης βασιλείας των χρόνων του μεγάλου προπάτορά τους, του Δαβίδ, βρισκόταν στο επίκεντρο των εσχατολογικών τους προσδοκιών.

Εάν, λοιπόν, ο Ιησούς είχε αποδειχθεί για τον εαυτό Του τη λαϊκή αυτή συνείδηση περί Μεσσία, τότε θα περιμέναμε να είχε δημιουργήσει αντίστοιχες ενθουσιαστικές και εθνικιστικές τάσεις μέσα στο χώρο των μαθητών και των οπαδών Του. Τότε θα ερχόταν ο Ίδιος και το κίνημά Του σε άμεση σύγκρουση με την πολιτική εξουσία και τις ρωμαϊκές αρχές. Επίσης, δεν θα είχαμε τη βαθύτατη και αγεφύρωτη ρήξη που παρουσιάστηκε από την πρώτη στιγμή με τις ιουδαικές αρχές και τη θρησκευτική ηγεσία. Η προσδοκία του ζηλωτή Ιούδα επιβεβαιώνει την αλήθεια αυτή.

Έτσι ο Χριστός απέφευγε συστηματικά και για μεγάλο χρονικό διάστημα να κοινοποιήσει προς το λαό την ιδιαιτερότητα της μεσσιανικής αυτοσυνειδησίας Του. Μόνο προς το τέλος του τρίτου έτους της δημόσιας δράσης Του θα απαντήσει στα ερωτήματα του λαού σχετικά με τη μεσσιανικότητά Του. Όταν δηλαδή θα φανερώσει πλέον στους μαθητές Του με κάθε σαφήνεια τι είδους Μεσσίας είναι και ποιας μορφής βασιλεία έρχεται να οικοδομήσει στον κόσμο. Αυτό συγκεκριμένα το βλέπουμε στο κατά Ιωάννη ευαγγέλιο: «Έγένετο δὲ τὰ ἐγκαίνια ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις, καὶ χειμῶν ἦν· καὶ περιπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ ἐν τῇ στοᾷ τοῦ Σολομῶντος. ἐκύκλωσαν οὖν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἔλεγον αὐτῷ· Ἔως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις; εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, εἰπέ ἡμῖν παρρησίᾳ. ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε· τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς μου, ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ· ἀλλ' ὑμεῖς οὐ πιστεύετε· οὐ γὰρ ἐστε ἐκ τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν, καθὼς εἶπον ὑμῖν. τὰ πρόβατα τὰ ἐμὰ τῆς φωνῆς μου ἀκούει, κἀγὼ γινώσκω αὐτά, καὶ ἀκολουθοῦσί μοι, κἀγὼ ζωὴν αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς, καὶ οὐ μὴ ἀπόλωνται εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ οὐχ ἄρπάσει τις αὐτὰ ἐκ τῆς χειρὸς μου. ὁ πατήρ μου, ὃς δέδωκέ μοι, μεῖζων πάντων ἐστί, καὶ οὐδεὶς δύναται ἄρπάζειν ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ πατρὸς μου. ἐγὼ καὶ ὁ πατήρ ἐν ἑσμεν. Ἐβάστασαν οὖν πάλιν λίθους οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα λιθάσωσιν αὐτόν. ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Πολλὰ ἔργα καλὰ ἔδειξα ὑμῖν ἐκ τοῦ πατρὸς μου, διὰ ποῖον αὐτῶν ἔργον λιθάζετε με; ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες· Περὶ καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε, ἀλλὰ περὶ βλασφημίας, καὶ ὅτι σὺ ἄνθρωπος ὢν ποιεῖς σεαυτὸν Θεόν. ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ

Ἰησοῦς· Οὐκ ἔστι γεγραμμένον ἐν τῷ νόμῳ ὑμῶν, ἐγὼ εἶπα, θεοὶ ἐστε; εἰ ἐκείνους εἶπε θεοὺς, πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐγένετο, καὶ οὐ δύναται λυθῆναι ἡ γραφή, ὃν ὁ πατὴρ ἡγίασε καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον, ὑμεῖς λέγετε ὅτι βλασφημεῖς, ὅτι εἶπον, υἱὸς τοῦ Θεοῦ εἰμι; εἰ οὐ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ πατρός μου, μὴ πιστεύετε μοι· εἰ δὲ ποιῶ, κἄν ἐμοὶ μὴ πιστεύητε, τοῖς ἔργοις πιστεύσατε, ἵνα γινώτε καὶ πιστεύσητε, ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ πατὴρ κἀγὼ ἐν αὐτῷ.»²⁴

Οἱ ἄνθρωποι υψώνουν ἓνα κόσμο ιδεῶν, ἀντιλήψεων καὶ πίστεων μέσα τους, ἀνάλογα με τις προσωπικὲς τους πεποιθήσεις καὶ ἐπιδιώξεις. Απαιτοῦν ὅλοι οἱ ἄλλοι νὰ συμφωνοῦν μαζί τους, ἐνῶ οἱ διαφορετικὲς θέσεις καὶ ἀντιλήψεις τους ἐξερεθίζουν καὶ τις θεωροῦν ὡς «βλασφημία» ἐναντίον των ἀρχῶν καὶ των παραδόσεων. Ακριβῶς τὸ ἴδιο συνέβηκε καὶ με τὸν Ἰησοῦ. Θεώρησαν τὴν ἀπάντησή Του ἀπαράδεκτη καὶ τὸν ἴδιο «βλάσφημο» ἐναντίον των θρησκευτικῶν παραδόσεων καὶ των ἐθνικῶν προσδοκιῶν. Ἦθελαν τὸν Ἰησοῦ Μεσσία καὶ ἰσχυρὸ ἀρχοντα καὶ ὁ Ἰησοῦς ἐρχόταν ὡς δούλος καὶ διακονῶν.

Απὸ τα ἱερά κείμενα, συμπεραίνουμε ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τὴν ἀρχὴ μέχρι τὸ τέλος τῆς ἐπίγειας Του ζωῆς, εἶχε πλήρη συνείδηση τῆς μεσσιανικῆς ἀποστολῆς Του. Δεν ἦταν ἀπλῶς ὁ Μεσσίας με μιὰ γενικὴ καὶ ἀκαθόριστη ἐννοια, ἀλλὰ συγκεκριμένα ἦταν ὁ «Υἱὸς τοῦ Θεοῦ» που βρίσκεται σὲ ἀμεση σχέση με τὸν Θεὸ Πατέρα. Ὅπως εἶδαμε καὶ πιο πάνω στο ἀρχαῖο κείμενο: «ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἓν ἐσμεν», αὐτὴ ἡ λειτουργικὴ σχέση καὶ κοινωνία, φανερώθηκε ἰδιαίτερα μέσα στο σωτηριολογικὸ ἔργο καὶ ἐκεῖ ἔχουμε τὴν πλήρη ἀποκάλυψη τῆς μεσσιανικῆς ἀποστολῆς.

²⁴ Βλ. *Κατὰ Ἰωάννη Εὐαγγέλιο* 10:22-38

3. Η στάση Του Διδάσκαλου Ιησού

3.1 Ιησούς, ανελευθερία και πνευματική δουλεία

Σ' αυτή την υποενότητα θα αναφερθούμε στην στάση του Ιησού έναντι της βίας. Συχνά επικρίνεται από τους θιασώτες της «μη βίας» για την απαράδεκτη ενέργειά Του να πάρει στα χέρια του «φραγγέλιο» και να το χρησιμοποιήσει, ώστε να «επιβάλει» δήθεν κάποιες δικές του απόψεις και αντιλήψεις. Πολλοί Χριστιανοί, οι οποίοι θέλουν τον Ιησού μόνο ήπιο, γαλήνιο και ήρεμο, προσπαθούν να αποσιωπήσουν την περικοπή αυτή. Μάλλον ενοχλεί τις «ειρηνιστικές» και «ευσεβιστικές» αντιλήψεις τους, γιατί δεν ανταποκρίνεται στη δική τους εικόνα για τον Χριστό.

Ο Ιησούς όμως δεν είναι μόνο ο γλυκύτατος Ναζωραίος και ο ρομαντικός Διδάσκαλος: «μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν», αλλά είναι και ο Κύριος που: «οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἀλλὰ μάχαιραν. ἦλθον γὰρ διχάσαι ἄνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ θυγατέρα κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς καὶ νύμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς», αν οι σχέσεις αυτές των ανθρώπων στηρίζονται στο ψεύδος και την υποκρισία.²⁵

Με την πολυσύνθετη προσωπικότητα και τη ρεαλιστική συμπεριφορά, ο Ιησούς συχνά προξενούσε ποικίλες αντιδράσεις. Οι διάφορες εντυπώσεις από το περιεχόμενο του κηρύγματός Του και από τις επιπτώσεις που είχε το έργο στη ζωή των ανθρώπων, έφερνε πραγματική σύγχυση στους γύρω του. Ιδιαίτερα στις εκτιμήσεις των διαφόρων παραγόντων. Ο Ιησούς συχνά μιλούσε για τους «βιαστές» της Βασιλείας του Θεού με μια έννοια ηθικής καθαρότητας και δυναμικής αγωνιστικής προσπάθειας στην καθημερινότητα της ζωής. Ταυτόχρονα, μιλούσε και για μια δυναμική αντίδραση προς όλους εκείνους που εμπορευματοποιούν τα πνευματικά και θρησκευτικά θέματα και με τη στάση και την συμπεριφορά τους αποκαρδιώνουν τον κόσμο και τον απομακρύνουν από τη Βασιλεία του Θεού: «ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ ἕως ἄρτι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν

²⁵Βλ. *Κατὰ Ματθαῖο Εὐαγγέλιο* 10:34-35

βιάζεται, καὶ βιασταὶ ἄρπάζουσιν αὐτήν».²⁶ Πρόκειται για εκείνους τους υποκριτές που εξαιτίας της ζωής τους δεν εισέρχονται στη Βασιλεία των Ουρανών, αλλά δυσχεραίνουν την είσοδο και για τους άλλους: «Οὐαὶ δὲ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι κλείετε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων· ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε, οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους ἀφίετε εἰσελθεῖν.»²⁷

Ο Ιησὺς αντιδρούσε σε κάθε εἶδους παθητικότητα και μοιραία υποταγή των ἀνθρώπων. Εἰδικά των πιστῶν σε διάφορες μορφές ἀδικίας, κυρίως ὅταν ἡ ἀδικία ἐμπαινε σε πνευματικούς χώρους και δημιουργοῦσε καταστάσεις πνευματικῆς ἀνελευθερίας. Ο Ἀπόστολος Παῦλος τόνισε: *«τὴν ἐλευθερίαν οὖν, ἡ Χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσε, στήκετε, καὶ μὴ πάλιν ζυγῶ δουλείας ἐνέχεσθε»*. Ο Ιησὺς αντιδρούσε ἐντονα και με τὴν ὅλη του παρουσία παραβίαζε τὴν «ἠθικὴ» τάξη, που προσπαθοῦσαν να ἐπιβάλουν στους ἀνθρώπους οἱ ἀδικοὶ και διεφθαρμένοι θρησκευτικοὶ ἡγέτες. Γι' αὐτὸ και ἀποκαλοῦσε ἐσκεμμένα «υποκριτές» τους φορεῖς αὐτῆς τῆς νοοτροπίας και αὐτῆς τῆς «ἠθικῆς» δεοντολογίας. Δεν δίστασε μάλιστα να χρησιμοποιήσῃ προς αὐτοὺς τὸ «φραγγέλιο» (=μαστίγιον) του λόγου του και να συντρίψει τὸ στυγνὸ φαρισαισμὸ τους με τὸ κήρυγμά Του.

Με ὅλα αὐτὰ που ἀναφέραμε, δεν θέλουμε να τόνισουμε ὅτι ο Ιησὺς ἦταν βίαιος και ἓνα εἶδος σκληροῦ ἀνανεωτῆ. Ἀντίθετα, ὅπως ο παλαιὸς και μεγάλος Προφήτης του Ἰσραὴλ, ο Ηλίας, ἔτσι και ο Ιησὺς ἀναμετρήθηκε δυναμικά με τὶς σκοτεινές δυνάμεις τῆς ἐποχῆς του, ἔστω και ἀν αὐτὲς προέρχονταν ἀπὸ οἰκείου προς τὸν ἰουδαισμὸ χώρους. Ἀποκάλυψε στους γύρω του τὶς ἀδικες και ἀντίθεες μεθοδεύσεις των ἀνθρώπων του σκότους και τὶς ἐξουσίες, για να μὴν ζουν οἱ πιστοὶ με ψευδαισθήσεις μέσα στο παρόν. Ο Χριστὸς, ἀσφαλῶς, δεν ἤρθε να καταλύσῃ νόμους και θεσμούς, οὔτε με τὴ βία, οὔτε με κοινωνικές μεταρρυθμίσεις, ἀλλὰ δεν ἦταν διατεθειμένος να υποταγῆ στο ψεῦδος.

Τὸ ἀποτέλεσμα, ἦταν να ἀναδειχθῆ τελικά ἡ ριζοσπαστικότερη ἱστορικὴ φυσιογνωμία ὅλων των αἰῶνων. Ο Ιησὺς ὁποσδήποτε δεν ἦταν πολιτικὸς ἐπαναστάτης,

²⁶ Βλ. *Κατὰ Ματθαῖο Εὐαγγέλιο* 11:12.

²⁷ Ὁ.π. 23:13.

αλλά η «επαναστατική» του φύση φανερώθηκε έντονα από την πρώτη στιγμή της δημόσιας εμφάνισής Του, στο ριζοσπαστικό κήρυγμά Του και στο ανακαινιστικό έργο Του. Γίνεται πλέον εμφανές γιατί οι δυνάμεις του σκότους δεν άργησαν να οργανωθούν εναντίον Του και δεν σταμάτησαν ποτέ να ζητούν την εξόντωσή Του. Ο Ιησούς που άσκησε μια τεράστια απήχηση στη ζωή των ανθρώπων και στις δυνάμεις του κακού για τη μεταμόρφωση του κόσμου, ήταν το πρώτο θύμα της πολιτικής βίας και της θρησκευτικής μισαλλοδοξίας.

3.2 Χριστός, γάμος και κοινωνικοί θεσμοί

Σχετικά με τη στάση Του Ιησού απέναντι στο γάμο και τη γενικότερη τοποθέτησή Του απέναντι στους ήδη υπάρχοντες κοινωνικούς θεσμούς, θα μπορούσαμε να διατυπώσουμε μερικές σκέψεις με αφορμή το γάμο στην Κανά. Ο Ιησούς έρχεται και δραστηριοποιείται σε μια ορισμένη κοινωνία ανθρώπων, που είναι οργανωμένη μέσα στα πλαίσια της γνωστής τότε ρωμαϊκής πολιτείας.

Αυτή η πολιτεία διέπεται από συγκεκριμένους θεσμούς, από καθιερωμένες θρησκευτικές διατάξεις του παραδοσιακού Ιουδαισμού και από επιβεβλημένους πολιτικούς νόμους της αυτοκρατορικής εξουσίας. Η μορφή της κοινωνίας, οι κοινωνικοί θεσμοί και ο τρόπος ζωής, είναι όλα δεδομένα και ήδη σταθερά διαμορφωμένα. Ο Ιησούς δεν έρχεται ως επαναστάτης και κοινωνικός αναμορφωτής. Δεν έρχεται να επιβάλει ένα νέο κοινωνικό και θρησκευτικό καθεστώς. Αντίθετα, έρχεται να σώσει τον άνθρωπο μέσα στα ίδια του τα κοινωνικά, οικονομικά, πολιτικά και πολιτιστικά του πλαίσια. Κάθε φορά που ο Ιησούς προκαλείται να πάρει θέση και να διαφοροποιηθεί ως προς το κοινωνικό, νομικό και πολιτικό καθεστώς, αντιδρά και δεν δέχεται να εισέλθει στο παιχνίδι και στην περιπέτεια των κοινωνικο- πολιτικών αντιπαραθέσεων και στην πλεκτάνη της εμπλοκής Του με την οποιαδήποτε μορφή εξουσίας.²⁸

Με βάση όλα αυτά, είναι αδιανόητο, με αφορμή το θαύμα στην Κανά, να ισχυριστεί κάποιος ότι ο Ιησούς διαμορφώνει ένα νέο «τύπο» γάμου. Δηλαδή, διαφορετικό από τον υπάρχοντα θεσμό, με μια διαφορετική ιστορική και βιολογική λειτουργικότητα, με διαφορετικούς σκοπούς και διαφορετική κοινωνική προοπτική. Ο Ιησούς ενώ από τη μια πλευρά ευλογεί το γάμο στην Κανά, από την άλλη προσφέρει τον αληθινό «τύπο» του άγαμου και παρθενικού βίου, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι ο ίδιος διαμορφώνει ένα νέο «τύπο» ζωής, επιβάλλοντας στη σύγχρονη Του κοινωνία νέα ήθη και νέους θεσμούς.

²⁸Βλ. Πατρώνου, Γ.Π, *Η ιστορική πορεία του Ιησού*, Εκδόσεις Δόμος, Αθήνα 1991.

Ο Χριστός επηρέασε τον κόσμο πνευματικά και όχι κοινωνιολογικά. Επομένως, δεν μπορούμε να εμπλέκουμε τη χριστιανική πίστη μέσα σε συζητήσεις και διαμάχες των κοινωνικών αντιθέσεων και κοινωνικο-πολιτικών μεταλλαγών.

3.3 Χριστός και Αγάπη

Ο Ιησούς στηλιτεύει πολλές νόρμες ως κούφιας συμβάσεις, ερμηνεύοντας τον Νόμο με βάση την εντολή της Αγάπης. Για τον ίδιο λόγο καταγγέλλει και τον εγωκεντρισμό, όχι μόνο των ατόμων, αλλά και των θρησκευτικά και κοινωνικά προνομιούχων ομάδων. Παράλληλα, συμπαρατάσσεται με όσους το κοινωνικό σύνολο αποστρεφόταν. Όπως: ειδωλολάτρες, Σαμαρείτες, φοροσυλλέκτες και πόρνες.²⁹

«Καὶ καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως, καὶ εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστὶ; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσι. καὶ ἐὰν ἀγαθοποιῆτε τοὺς ἀγαθοποιῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστὶ; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσι. καὶ ἐὰν δανείζητε παρ' ὧν ἐλπίζετε ἀπολαβεῖν, ποία ὑμῖν χάρις ἐστὶ; καὶ γὰρ ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖς δανείζουσιν ἵνα ἀπολάβωσι τὰ ἴσα. πλὴν ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν καὶ ἀγαθοποιεῖτε καὶ δανείζετε μηδὲν ἀπελπίζοντες, καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς, καὶ ἔσεσθε υἱοὶ ὑψίστου, ὅτι αὐτὸς χρηστός ἐστὶν ἐπὶ τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηροὺς. Γίνεσθε οὖν οἰκτίρμονες καθὼς καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρμων ἐστὶ.»³⁰

Η αγάπη που συνιστά ο Χριστός στους πιστούς Του, κατά τον ευαγγελιστή Λουκά, δεν έχει περιορισμούς και δεν κάνει επιλογές. Ο χαρακτήρας της είναι οικουμενικός και η προοπτική της εσχατολογική. Η αγάπη αυτή ξεπερνάει κάθε όριο, γιατί συμπεριλαμβάνει ακόμη και τους εχθρούς. Σύμφωνα με τον καθηγητή Ιωάννη Γαλάνη:³¹ «η αγάπη και προς τους εχθρούς είναι ένα εντελώς νέο στοιχείο, το οποίο έφερε στον κόσμο ο ίδιος ο Χριστός και το οποίο δίνει μια καινούργια διάσταση στις σχέσεις των ανθρώπων. Ο σκοπός της εντολής αυτής είναι να καταργήσει τον ατομισμό ή τις κλειστές ομάδες συμφερόντων και να εντάξει όλους τους ανθρώπους στη μια Εκκλησία του Χριστού. Η αγάπη προς τους εχθρούς καταργεί το μίσος και την έχθρα, γιατί αυτός που εχθρεύεται το συνάνθρωπό του, αντί για το μίσος δέχεται από αυτόν, σαν ανταπόδοση, την αγάπη. Η συμπεριφορά αυτή

²⁹Βλ. *Εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος Larousse Britannica*, Εκδοτικός Οργανισμός Πάπυρος, Αθήνα 2007

³⁰Βλ. *Κατά Λουκά Ευαγγέλιο* 6:31-36

³¹Βλ. Φωτίου, Σ.Σ., *Η ελευθερία ως αγάπη*, Εκδόσεις Ιερά Μητρόπολη Κιτίου, Λάρνακα 2000

εξαλείφει αυτομάτως κάθε διάθεση για εχθρότητα και ενώνει τους ανθρώπους σε μια κοινωνία αγάπης, η οποία πραγματώνεται μόνο στο χώρο της Εκκλησίας.

Το πρότυπο της αγάπης προς τους εχθρούς, ο κάθε πιστός Χριστιανός το βρίσκει στο πρόσωπο Του Χριστού. Ο ίδιος αγάπησε τον αμαρτωλό άνθρωπο, ακόμη και όταν αυτός, σε μια έξαρση μίσους εναντίον Του, τον οδήγησε στον αιμωτικό θάνατο του σταυρού». Τα χαρακτηριστικά της αληθινής αγάπης αποτυπώνονται από τον ευαγγελιστή Λουκά και προέρχονται από την «Επί τόπου πεδινού ομιλία», η οποία είναι αντίστοιχη της «Επί του όρους ομιλίας» του ευαγγελιστή Ματθαίου. Τα όσα λέγονται μας δίνουν μέσα σε λίγες γραμμές την ουσία και το αποκορύφωμα της χριστιανικής Ηθικής. Κέντρο αυτής της ηθικής είναι η αγάπη που εκπηγάει από τον ίδιο το Θεό, τον οικτίρμονα Πατέρα και όχι από κάποια κοινωνική συμβατικότητα.

Η πρώτη φράση συνιστά αυτό που ονομάστηκε «χρυσός κανόνας» της συμπεριφοράς των ανθρώπων μεταξύ τους. *«Καθώς θέλετε ίνα ποιώσιν υμίν οι άνθρωποι, καιί υμείς ποιείτε ομοίως»*. Το «ποιείν», λοιπόν, είναι η έμπρακτη προσφορά, είναι το πρώτο χαρακτηριστικό της χριστιανικής αγάπης. Η ανιδιοτέλεια παρουσιάζεται σαν ένα δεύτερο χαρακτηριστικό της αγάπης στα επόμενα λόγια. Ο νόμος της αμοιβαίας εξυπηρέτησης και ανταπόδοσης καθορίζει πολλές σιωπηρές σχέσεις των ανθρώπων μέσα στην κοινωνία. Όπως προαναφέραμε η εντολή του Χριστού *«αγαπάτε τους εχθρούς υμών»*, υπερβαίνει τα μέτρα των ανθρώπινων σχέσεων. Δεν είναι τόσο αυτονόητη εντολή, αλλά ούτε και τόσο εύκολα εφαρμόσιμη. Γίνεται όμως πραγματικότητα μέσα στην χριστιανική ζωή και με τη βοήθεια της χάρις του Θεού. Τέλος, το άλλο χαρακτηριστικό της χριστιανικής αγάπης που φαίνεται διαβάζοντας την ευαγγελική περικοπή του Λουκά είναι το ότι ο οικτίρμων Πατέρας αποτελεί την πηγή αγάπης προς όλους. Όποιος είναι υιός του ουράνιου Πατέρα δεν μπορεί παρά να αγαπά όλους και να δείχνει αυτή την έμπρακτη αγάπη και προς τους εχθρούς.

4. Η διδασκαλία Του Ιησού και οι μέθοδοι που χρησιμοποίησε

4.1 Χαρακτηριστικά της διδασκαλίας του Ιησού

4.1.1 Η γραφικότητα και απλότητα της ομιλίας

Όπως προαναφέραμε, ο Ιησούς δεν έγραψε κανένα βιβλίο. Όμως τα λόγια του ήταν δυνατόν να τα θυμούνται οι ακροατές Του πολύ εύκολα και να τα ανακαλούν στη μνήμη τους με μεγάλη ευχέρεια. Ο Ιησούς χρησιμοποιούσε οξείες αντιθέσεις στη διδασκαλία Του πχ Θεός ή μαμμωνάς. Δεν δίσταζε να χρησιμοποιεί τη γραφικότητα στην ακραία έκφρασή της ή τη ζωντανή παραβολή, για να δώσει έμφαση σε κάποιο σημείο, προκαλώντας ένα είδος ψυχολογικού κλυδωνισμού, προκειμένου να βοηθήσει τους ακροατές Του να συνειδητοποιήσουν την αλήθεια. Για παράδειγμα: «Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πλούσιος δυσκόλως εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν, εὐκοπώτερόν ἐστιν κάμηλον διὰ τρυπήματος ῥαφίδος διελθεῖν ἢ πλούσιον εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.»³² Πολλές φορές μάλιστα η διδασκαλία Του φθάνει σ' ένα σημείο εντυπωσιακής απλούστευσης με ένα «είτε» και με ένα «ή». Ο Ιωάννης στο ευαγγέλιό του ιδιαίτερα τονίζει με ποιο τρόπο χρησιμοποιούσε διπλές έννοιες.

Ο Ιησούς μπορούσε να χρησιμοποιεί ένα διεισδυτικό χιούμορ όπως εκείνο στην εντυπωσιακή εικόνα: «τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς;»³³ Μπορούσε, επίσης, να χρησιμοποιήσει με πολλή ευχέρεια παροιμίες και λογοπαίγνια ανταποκρινόμενα στην παραδοσιακή εβραϊκή αντίληψη για μια τέτοια χρήση των λέξεων. Ένα παράδειγμα παροιμίας που είπε ήταν το εξής: «Ἐλεγε δὲ καὶ τοῖς ὄχλοις· Ὅταν ἴδητε τὴν νεφέλην ἀνατέλλουσαν ἀπὸ δυσμῶν, εὐθέως λέγετε, ὄμβρος ἔρχεται, καὶ γίνεται οὕτω· καὶ ὅταν νότον πνέοντα, λέγετε ὅτι καύσων ἔσται, καὶ γίνεται.»³⁴

³²Βλ. *Κατὰ Ματθαῖο Ευαγγέλιο* 19:23-24

³³Ο.π. 7:3

³⁴Βλ. *Κατὰ Λουκά Ευαγγέλιο* 12:54-55

Ένα άλλο ασυνήθιστο χαρακτηριστικό της διδασκαλίας Του Ιησού ήταν η συχνή χρήση αιγιμάτων, τα οποία δεν προκαλούν μόνο τη σκέψη των ακροατών Του, αλλά και των ανθρώπων κάθε εποχής. Ένα τέτοια χαρακτηριστικό δείγμα είναι το: «Ἄμην λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγγίγερται ἓν γεννητοῖς γυναικῶν μείζων Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ· ὁ δὲ μικρότερος ἓν τῆ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν μείζων αὐτοῦ ἔστιν.»³⁵

Ο Ιησούς χρησιμοποιούσε επιγραμματικές εκφράσεις που αποτυπώνονταν κατευθείαν στη μνήμη των ανθρώπων. Για παράδειγμα: «τί γὰρ ὠφεληθήσεται ἄνθρωπος ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῆ;»³⁶ Επίσης, χρησιμοποιούσε παραδοξότητες που προκαλούσαν τη σκέψη και οι οποίες, ενώ φαίνονταν απίστευτες, τελικά κατανοούνταν ως αληθινές. Τρανταχτό παράδειγμα είναι οι Μακαρισμοί. Επιπλέον, ο ρυθμός των λόγων Του Ιησού, έμοιαζε με τον ποιητικό ρυθμό. Αυτό είχε θετικά αποτελέσματα ως προς την εύκολη απομνημόνευση των λόγων Του, αλλά και στην καλή κατανόησή τους.

4.1.2 Η επανάληψη ή ο συνώνυμος παραλληλισμός

«*Ἀγαπάτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς...*»³⁷ Ο Ιησούς με το δεύτερο μισό κομμάτι της πρότασης, επαναλαμβάνει αυτό που λέει στην πρώτη πρόταση. Το δεύτερο μισό κομμάτι δεν προσθέτει κάτι καινούργιο και γι ' αυτό θα μπορούσε ακόμα και να παραληφθεῖ χωρίς να χαθεῖ το νόημα.

4.1.3 Ο αντιθετικός παραλληλισμός

«Ὅς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὅς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, οὗτος σώσει αὐτήν.»³⁸ Στη μορφή αυτή παρατηρούμε ότι το δεύτερο μισό της πρότασης είναι επανάληψη με φράσεις απόρριψης του αντιθέτου.

³⁵Βλ. *Κατὰ Ματθαῖο Εὐαγγέλιο* 11:11

³⁶Ο.π. 16:26

³⁷Βλ. *Κατὰ Λουκά Εὐαγγέλιο* 6:27

³⁸Ο.π. 9:24

Παράγεται, δηλαδή, ένας αντίθετος παραλληλισμός, γιατί πρόκειται για δύο αντίθετες αλληλοαναιρούμενες δραστηριότητες. Ο Ιησούς χρησιμοποιούσε αντιθετικό παραλληλισμό σε πολλές ευκαιρίες ως μέσο επίθεσης «ἀφέντες γὰρ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ κρατεῖτε τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, βαπτισμοὺς ξεστῶν καὶ ποτηρίων, καὶ ἄλλα παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε»,³⁹ επιτίμησης «ἦλθεν γὰρ Ἰωάννης μῆτε ἐσθίων μῆτε πίνων, καὶ λέγουσιν, Δαιμόνιον ἔχει· ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγουσιν, Ἴδου ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος καὶ ἁμαρτωλῶν.»⁴⁰

4.1.4 Ο συμπληρωματικός ή προαγωγικός παραλληλισμός

«καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ὅς ἐὰν δέξηται τοῦτο τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται, καὶ ὅς ἐὰν ἐμὲ δέξηται, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. ὁ γὰρ μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑμῖν ὑπάρχων, οὗτός ἐστι μέγας.»⁴¹ Σ' αυτή την περίπτωση το δεύτερο μισό της πρότασης είναι συνέχεια με το πρώτο μισό και όχι παρόμοιο. Υπάρχει δηλαδή μια γνήσια πρόοδος και εξέλιξη της προσφερόμενης έννοιας. Με μια κλιμάκωση παραλληλισμῶν η διαλαμβανόμενη ιδέα οικοδομεῖται σ' ένα αποκορύφωμα του τελευταίου μέρους του ἔμμεσου λόγου.

³⁹Βλ. *Κατὰ Μάρκο Ευαγγέλιο* 7:8

⁴⁰Βλ. *Κατὰ Ματθαῖο Ευαγγέλιο* 11:18-19

⁴¹Βλ. *Κατὰ Λουκά Ευαγγέλιο* 9:48

4.2 Τεχνικές διδασκαλίας του Ιησού

4.2.1 Δίλημμα – προβληματισμός

Ο Ιησούς μπορούσε να καθηλώσει τους αντιπάλους Του στις αιχμές του διλήμματος, στο οποίο τους οδηγούσε με βάση τη δική τους λογική. Μια μορφή επιχειρηματολογίας Του ήταν η εξατομίκευση του επιχειρήματος. Για παράδειγμα: «ὡς δὲ ἐπέμενον ἐρωτῶντες αὐτόν, ἀνέκυψε καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν πρῶτος βαλέτω λίθον ἐπ' αὐτήν.»⁴² Επίσης, μια άλλη μορφή, είναι το επιχείρημα το οποίο ενισχύει το νου να προωθηθεί από μια γνωστή αλήθεια σε μια περαιτέρω αντίληψη. Για παράδειγμα: «εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὄντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσω μᾶλλον ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν.»⁴³

Με τη ρητορική ερώτηση ως επιχείρημα μπορούσε να καταδείξει όχι απλώς το αβάσιμο των κατηγοριών των αντιπάλων Του, αλλά και να προβάλλει τη φαιδρότητα του περιεχομένου τους. Όταν πχ κατηγορήθηκε ότι «καὶ οἱ γραμματεῖς οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβάντες ἔλεγον ὅτι Βεελζεβούλ ἔχει, καὶ ὅτι ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.» απάντησε στους κατηγορούς Του με ερώτηση: «καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς· Πῶς δύναται σατανᾶς σατανᾶν ἐκβάλλειν; ἐν τῷ ἀρχόντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.»⁴⁴

Τέλος, μια άλλη μορφή της επιχειρηματολογίας που χρησιμοποιούσε ο Ιησούς, ήταν η λογική της αναλογίας. Αυτή η μορφή επισημαίνει ομοιότητες και συμβάλλει στη γεφύρωση του κενού μεταξύ του γνωστού και του άγνωστου. Ουσιαστικά σημαίνει την εφαρμογή στο Θεό και στη ζωή του ανθρώπου. Ό,τι δηλαδή έχει μάθει ο άνθρωπος στην καθημερινή του απασχόληση στο πλαίσιο της φυσικής και ιστορικής του ζωής. Ένα παράδειγμα από το κατά Λουκά ευαγγέλιο είναι το εξής: «Ὅταν ἴδητε νεφέλην ἀνατέλλουσαν ἐπὶ δυσμῶν, εὐθέως λέγεται ὅτι ὄμβρος ἔρχεται, καὶ γίνεται οὕτως. Καὶ ὅταν νότον πνεόντα, λέγετε ὅτι

⁴² Βλ. *Κατά Ιωάννη Ευαγγέλιο* 8:7

⁴³ Βλ. *Κατά Ματθαῖο Ευαγγέλιο* 7:11

⁴⁴ Βλ. *Κατά Μάρκο Ευαγγέλιο* 3:22-23

καύσων ἔσται, καί γίνεται. Ὑποκριταί, τό πρόσωπον της γης καί του ουρανοῦ οἶδατε δοκιμάζειν, τόν καιρόν δέ τούτον πως ου δοκιμάζετε;»⁴⁵

4.2.2 Συγκεκριμενοποίηση

Ο Ιησούς ως καλός δάσκαλος και διανοούμενος, πάντοτε χρησιμοποιούσε την ποιότητα του συγκεκριμένου και όχι αφηρημένες προτάσεις. Δεν δίνει μια αφηρημένη απαρίθμηση των συνεπειών, όπως επιδεικνύουν οι άνθρωποι όταν κρίνουν τους άλλους ή τους εαυτούς τους. Ο Ιησούς θέτει το θέμα με σαφήνεια, διαύγεια και με ένα πολύ συγκεκριμένο τρόπο. Για παράδειγμα: «τί δέ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς; ἢ πῶς ἐρεῖς τῷ ἀδελφῷ σου, Ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ ἰδοὺ ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σοῦ; Ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σοῦ, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου.»⁴⁶ και «ὁδηγοὶ τυφλοί, οἱ διυλίζοντες τὸν κώνωπα τὴν δὲ κάμηλον καταπίνοντες.»⁴⁷ Με τον τρόπο αυτό δεν υπάρχει καμία σύγχυση, παρεξήγηση ή αποπροσανατολισμός.

Ο Ιησούς προσδίδει ἔμφαση στο κατά πόσο οι προσωπικές σχέσεις και τα προβλήματα επηρεάζουν τις σχέσεις του ανθρώπου με το Θεό: «ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κἀκεῖ μνησθῆς ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ, ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὕπαγε πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἔλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου.»⁴⁸ Επιπλέον, οι μεταφορές και οι παρομοιώσεις ήταν αρκετά συχνές στη διδασκαλία Του Ιησού: «Ἴδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων· γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί.»⁴⁹ Στη διδασκαλία Του για το Θεό και τον εαυτό Του, ο Ιησούς, είναι περισσότερο συγκεκριμένος και λειτουργικός.

⁴⁵ Βλ. Curtis, A. W., *Jesus Christ the Teacher*, Εκδόσεις Πανεπιστήμιο Οξφόρδης Press, Λονδίνο 1944

⁴⁶ Βλ. *Κατὰ Ματθαῖο Εὐαγγέλιο* 7:3-5

⁴⁷ Ο.π. 23:24

⁴⁸ Ο.π. 5:23-24

⁴⁹ Ο.π. 10:16

4.2.3 Αφήγηση ιστοριών

Είναι αναμφίβολο το γεγονός, ότι η απλότητα της ιστορίας Του Ιησού διαθέτει μια μοναδική δύναμη, η οποία μπορεί να συγκινήσει τις καρδιές των ανθρώπων. Ιστορίες, μύθοι, παραβολές και προφορικές απεικονίσεις προσφέρουν εικόνες που εξασφαλίζουν μια ποικιλία στη διδασκαλία. Όλα αυτά είναι βασικά στοιχεία για τη δημιουργία μιας συναισθηματικής κινητικότητας και απευθύνονται στις προσδοκίες του κάθε ανθρώπου. Επιπρόσθετα, διεισδύουν στα βάθη της ανθρώπινης ψυχής και προκαλούν μια μυστηριώδη και βαθιά ανταπόκριση από ολόκληρο τον άνθρωπο.

Ο έμμεσος τρόπος διδασκαλίας, χαρακτηρίζεται από μια καλή ιστορία. Πολλοί καλοί διδάσκαλοι όταν απευθύνονται σε ανθρώπινα αισθήματα ή πράξεις, είναι περισσότερο αποτελεσματικοί, σε σχέση με εκείνους που απλά δίνουν πολλές πληροφορίες και γεγονότα. Σημαντικό χαρακτηριστικό, είναι επίσης η επανάληψη κατά τη σύνθεση του περιεχομένου της αφήγησης, ώστε να γίνεται πιο κατανοητή.

4.2.4 Τεχνική ερωτήσεων⁵⁰

Η αμεσότητα και η αποτελεσματικότητα της επικοινωνίας Του Ιησού με τους μαθητές Του ήταν εμφανής σε όλο το διδακτικό Του έργο. Εκτιμά ότι έτσι διαμορφώνεται το καταλληλότερο κλίμα προσφοράς του ευαγγελικού λόγου. Ο Ιησούς με τους μαθητές Του αναπτύσσει και χρησιμοποιεί ένα συνεχή διάλογο, ο οποίος κλιμακώνεται σε διάφορα επίπεδα, ανάλογα με τους επιδιωκόμενους σκοπούς, την αντιληπτικότητα του μαθητή και την ιδιαιτερότητα της προσωπικότητάς του.

Ο Ιησούς χρησιμοποιούσε συχνά ερωτήσεις στη διδασκαλία Του, για να προκαλέσει τους μαθητές Του και να μπορούν οι ίδιοι να κρίνουν. Μέσω των ερωτήσεων, οι μαθητές προβληματίζονταν και συνειδητοποιούσαν την κατάσταση τους, ώστε να διαμορφώσουν μια νέα στάση. Πολλές φορές ο διδάσκαλος Ιησούς καθοδηγεί τους μαθητές Του να βρουν

⁵⁰Βλ. Γιοκαρίνης, Κ., *Η διδακτική και παιδαγωγική του Ιησού*, Εκδόσεις Άρτος ζωής, Αθήνα 1998

οι ίδιοι απαντήσεις στα ερωτήματά τους, αφού προηγουμένως βασανίσουν τη σκέψη τους και ελέγξουν τον προβληματισμό τους: «λέγει αὐτοῖς, Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι;»⁵¹ «καὶ εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστὶ; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσι.»⁵² «τί ἐστὶν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ, ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν, Ἐγειρε καὶ ἄρον τὸν κράβαττόν σου καὶ περιπάτει;»⁵³

⁵¹ Βλ. *Κατὰ Ματθαῖο Εὐαγγέλιο* 16:15

⁵² Βλ. *Κατὰ Λουκά Εὐαγγέλιο* 6:32

⁵³ Βλ. *Κατὰ Μάρκο Εὐαγγέλιο* 2:9

4.2.5 Τεχνική των απαντήσεων

Ο Ιησούς δεν επιδιώκει να δώσει μια σαφή απάντηση, αλλά διανοίγει τον ορίζοντα με αινίγματα ή ιστορίες. Διευρύνει την αρχική ερώτηση και συχνά δεν απαντά άμεσα στις ερωτήσεις. Για παράδειγμα:

A) Ερώτηση: «Ἐξεστι δοῦναι κήνσον Καίσαρι ἢ οὐ;»⁵⁴

Απάντηση: «εἰπέ οὖν ἡμῖν τί σοι δοκεῖ· ἔξεστιν δοῦναι κήνσον Καίσαρι ἢ οὐ; Γνοῦς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν εἶπεν, Τί με πειράζετε, ὑποκριταί; ἐπιδείξατέ μοι τὸ νόμισμα τοῦ κήνσου. οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ δηνάριον. καὶ λέγει αὐτοῖς, Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; λέγουσιν αὐτῷ, Καίσαρος. τότε λέγει αὐτοῖς, Ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ.»⁵⁵

B) Ερώτηση: «λέγει οὖν αὐτῷ ἡ γυνὴ ἡ Σαμαρεῖτις· Πῶς σὺ Ἰουδαῖος ὢν παρ' ἐμοῦ πεῖν αἰτεῖς, οὐσῆς γυναικὸς Σαμαρεΐτιδος ; οὐ γὰρ συγχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρεΐταις.»⁵⁶

Απάντηση: «ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ· Εἰ ἤδεις τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ καὶ τίς ἐστὶν ὁ λέγων σοι, δός μοι πεῖν, σὺ ἂν ἤτησας αὐτόν, καὶ ἔδωκεν ἄν σοι ὕδωρ ζῶν.»⁵⁷

Γ) Ερώτηση: «Καὶ ἰδοὺ νομικός τις ἀνέστη ἐκπειράζων αὐτόν καὶ λέγων· Διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω;»⁵⁸

Απάντηση: «ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτόν· Ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; πῶς ἀναγινώσκεις;»⁵⁹

Ο Ιησούς παρέμπεμπε τους ακροατές Του στα κείμενα της Καινῆς Διαθήκης. Στις απαντήσεις Του, επιδιώκει να διασπά τα διλήμματα του ακροατηρίου Του και τις νομικές

⁵⁴ Βλ. *Κατὰ Ἰωάννη Εὐαγγέλιο* 10:24

⁵⁵ Βλ. *Κατὰ Ματθαῖο Εὐαγγέλιο* 33:17-21

⁵⁶ Βλ. *Κατὰ Ἰωάννη Εὐαγγέλιο* 4:9

⁵⁷ *Ο.π.* 4:10

⁵⁸ Βλ. *Κατὰ Λουκά Εὐαγγέλιο* 10:25

⁵⁹ *Ο.π.* 10:26

οριοθετήσεις, προσκαλώντας τους πίσω στην βάση, δηλαδή την αγάπη. Βέβαια, στις δυσκολίες, στις αμηχανίες και στα αδιέξοδα των μαθητών Του, απαντούσε άμεσα.

Όταν οι μαθητές ρώτησαν τον Ιησού: «*Τίς άρα μείζω εστιν εν τη βασιλεία των ουρανών;*», Αυτός προσκάλεσαι ένα παιδί κοντά Του ως αντιπροσωπευτικό τύπο ουρανοπολίτη, ενώ παράλληλα προέκτεινε τον λόγο, προειδοποιώντας τους αποδέκτες του κηρύγματός Του για το σκανδαλισμό, που μπορεί να προκληθεί στις ψυχές των ανθρώπων. Με τον τρόπο αυτό, παρατηρούμε ότι ο Ιησούς χρησιμοποιεί την απάντηση για να οδηγήσει σε μια βαθύτερη και ευρύτερη διείσδυση των μυστηρίων της καινούργιας ζωής, την οποία Αυτός εισηγείται.

Άλλο παράδειγμα θα μπορούσε να είναι η απάντηση που έδωσε ο Ιησούς όταν ο Πέτρος τον ρώτησε πόσες φορές πρέπει κανείς να συχωρεί τον αδελφό του. Η απάντηση που έδωσε ήταν όχι επτά, αλλά εβδομηκοντάκης επτά και μετά συνέχισε, ώστε να κατανοηθεί καλύτερο το περιεχόμενο της αρχής της συγγνώμης με μια παραβολή.

Μερικά παραδείγματα από το ευαγγέλιο του Ιωάννη, όπου ο Ιησούς δίνει άμεσες απαντήσεις στους μαθητές Του είναι τα εξής:

- ο «καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες· Ραββί, τίς ἥμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῆ;»⁶⁰

«ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Οὔτε οὗτος ἥμαρτεν οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἀλλ' ἵνα φανερωθῆ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτῷ. ἐμὲ δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με ἕως ἡμέρας ἐστίν· ἔρχεται νῦν ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι.»⁶¹

- ο «Λέγει αὐτῷ Θωμᾶς· Κύριε, οὐκ οἶδαμεν ποῦ ὑπάγεις· καὶ πῶς δυνάμεθα τὴν ὁδὸν εἰδέναι;»⁶²

⁶⁰ Βλ. *Κατὰ Ιωάννη Ευαγγέλιο* 9:2

⁶¹ *Ο.π.* 9:3-4

⁶² *Ο.π.* 14:5

«λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ· οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα εἰ μὴ δι' ἐμοῦ.»⁶³

- ο «Λέγει αὐτῷ Φίλιππος· Κύριε, δείξον ἡμῖν τὸν πατέρα καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν.»⁶⁴

«λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Τοσοῦτον χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ οὐκ ἔγνωκάς με, Φίλιππε; ὁ ἑώρακώς ἐμὲ ἑώρακε τὸν πατέρα· καὶ πῶς σὺ λέγεις, δείξον ἡμῖν τὸν πατέρα;».⁶⁵

Ο Ιησούς δεν είχε μια γενική τεχνική στη διδασκαλία Του. Τον κάθε ακροατή Του τον αντιμετώπιζε ως μοναδική προσωπικότητα, αλλά και ως αφορμή για γενικεύσεις. Σε ασήμαντες ερωτήσεις, ο Ιησούς ἔδινε ανάλογες, αλλά σαφείς απαντήσεις. Αρκετές φορές προσπαθοῦσε να κάνει αὐτὸν που ρωτοῦσε, να σιωπήσει, παρά να λύσει το πρόβλημα που ἔθετε. Αντίθετα, στις εχθρικές ερωτήσεις, για παράδειγμα: «καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν λέγοντες· Εἰπέ ἡμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς, ἢ τίς ἐστὶν ὁ δούς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην;»⁶⁶ συνήθιζε να απαντᾶ ἔμμεσα, αινιγματικά, αλλά και με ἕνα προκλητικό τρόπο.

Ακόμη, ο Ιησούς μπορούσε να δώσει και αποσιωπητικές απαντήσεις σε προκλητικές ερωτήσεις. Συγκεκριμένα, ὅταν τον ρωτούσαν οἱ Φαρισαῖοι: «Διὰ τί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν;»⁶⁷ ἢ «Ἐπειτα ἐπερωτῶσιν αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς· Διατί οὐ περιπατοῦσιν οἱ μαθηταὶ σου κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, ἀλλ' ἀνίπτοις χερσὶν ἐσθίουσι τὸν ἄρτον;»⁶⁸

Συμπερασματικά θα λέγαμε ὅτι μελετώντας τα παραδείγματα που αναφέραμε, ο Ιησούς καθοδηγοῦσε τὸν προβληματιζόμενο σε βαθύτερη ἐξήγηση και ἀντίληψη τῆς νέας ζωῆς. Μιας ζωῆς που προσφέρει ἡ ἐνσάρκωσή Του, αξιοποιώντας περίτεχνα τὴ δυναμικὴ τῆς ἐρώτησης και τὴν πειστικότητα τῆς ἀναντίλεκτης ἀπάντησης.

⁶³ Βλ. *Κατὰ Ἰωάννη Εὐαγγέλιο* 14:6

⁶⁴ Ὁ.π. 14:8

⁶⁵ Ὁ.π. 14:9

⁶⁶ Βλ. *Κατὰ Λουκά Εὐαγγέλιο* 20:2

⁶⁷ Βλ. *Κατὰ Ματθαῖο Εὐαγγέλιο* 9:11

⁶⁸ Βλ. *Κατὰ Μάρκο Εὐαγγέλιο* 7:5

4.2.6 «Τεχνική των παρανοήσεων»

Εκτός από τις παραβολές, στο Κατά Ιωάννη ευαγγέλιο, βρίσκουμε κάποια νέα στοιχεία στον τρόπο διδασκαλίας Του Ιησού. Το τέταρτο Ευαγγέλιο που δεν διασώζει καμία από τις 50 και πλέον παραβολές του Ιησού που παραδίδουν οι Συνοπτικοί, παραθέτει μακρούς λόγους Του Ιησού με ενιαίο θέμα. Εκεί διαπιστώνεται συχνά η λεγόμενη «τεχνική των παρανοήσεων».

Οι διδασκαλίες Του Ιησού δεν κατανοούνται αρχικά από τους ακροατές Του στο πνευματικό τους βάθος, αλλά στην επιφάνεια τους. Έτσι ο Ιησούς έχει την ευκαιρία να τις διασαφηνίζει περισσότερο έως ότου τις αντιληφθούν σωστά οι ακροατές του. Συγκεκριμένα, όταν ο Ιησούς λέει στον Νικόδημο ότι ο άνθρωπος πρέπει να αναγεννηθεί για να μπορέσει να ζήσει τη νέα ζωή που προσφέρει στον κόσμο ο Θεός, ο συνομιλητής του ρωτά, πως είναι δυνατό να ξαναμπεί κανείς στην κοιλιά της μάνας του. Ενώ, όταν μιλάει στη Σαμαρείτιδα για το «*ύδωρ το ζων*», εκείνη τον ρωτά πως είναι δυνατόν να διαθέτει τέτοιο ύδωρ αφού δεν έχει «*άντλημα*» και το φρέαρ είναι βαθύ κ.λπ.

Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις η τεχνική αυτή επιτρέπει στο να παρουσιαστεί το βαθύτερο νόημα της διδασκαλίας Του Ιησού, πέρα από την επιφάνεια⁶⁹. Στο σημείο όπου καταγράφεται η συνάντηση με τον Νικόδημο, περιέχεται μια πολύ σημαντική διδασκαλία Του Ιησού, που αφορά στο βασικό θέμα της ανάγκης για πνευματική αναγέννηση του ανθρώπου, προκειμένου να γίνει μέλος της Βασιλείας του Θεού.

⁶⁹ Βλ. Βασιλειάδης, Π. Β., *Βιβλικές ερμηνευτικές μελέτες*, Εκδόσεις Π. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 1998

4.3 Μορφές διδασκαλίας Του Ιησού

4.3.1 Διαλογική μορφή⁷⁰

Ο Ιησούς αντλούσε τα θέματα της διαλογικής παιδαγωγικής Του από το κοινωνικό και πολιτισμικό περίγυρο των μαθητών Του. Επιπρόσθετα, η προσφυγή Του Ιησού στα πολιτισμικά στοιχεία της ζωής της εβραϊκής κοινωνίας ήταν πάρα πολύ συχνή. Τα στοιχεία που απαρτίζουν και εκφράζουν την κοινωνική και πολιτισμική υποδομή και ζωή των μαθητών Του, απορρέουν από τη θρησκευτική παράδοση του λαού της Παλαιστίνης. Μερικά από τα θέματα των διαλόγων Του Ιησού με τους μαθητές Του είναι:

❖ Περί κοινωνικής συναντίληψης:

Θεραπεία συγκύπτουσας,⁷¹ μιας γυναίκας που ήταν δεκαοχτώ χρόνια άρρωστη από δαιμονικό πνεύμα. Ήταν κυρτωμένη και δεν μπορούσε καθόλου να ισιώσει το σώμα της και ο Ιησούς όταν την είδε την απάλλαξε από αυτό το κακό. Έβαλε τα χέρια Του επάνω της και αμέσως η γυναίκα ορθώθηκε και δόξαζε το Θεό. Ο αρχισυνάγωγος όμως, αγανακτισμένος που ο Ιησούς θεράπευσε τη γυναίκα ημέρα Σάββατο, του έκανε παρατήρηση.

Θεραπεία του υδρωπικού,⁷² όπου ο Ιησούς πήγε στο σπίτι κάποιου Φαρισαίου ημέρα Σάββατο και γιάτρεψε ένα άνθρωπο που έπασχε από υδρωπικία. Αρχικά ρώτησε τους Φαρισαίους αν επιτρέπεται να γίνονται θεραπείες το Σάββατο και εκείνοι δεν απάντησαν. Ο Ιησούς μετά τους ρώτησε αν κάποιος από αυτούς δεν θα βοηθούσε το παιδί του, εάν έπεφτε ημέρα Σάββατο σ' ένα πηγάδι.

⁷⁰ Βλ. Γιοκαρίνης, Κ., *Η διδακτική και παιδαγωγική του Ιησού*, Εκδόσεις Άρτος ζωής, Αθήνα 1998

⁷¹ Βλ. *Κατά Λουκά Ευαγγέλιο* 13:10-16

⁷² Ο.π. 14:1-7

❖ Περί εκδηλώσεων φιλίας – ευγνωμοσύνης⁷³

Όταν ο Ιησούς συγχώρεσε μια αμαρτωλή γυναίκα, η οποία κλαίγοντας έβρεχε με τα δάκρυά της τα πόδια Του Ιησού και τα σκούπιζε με τα μαλλιά της. Έπειτα, τα φιλούσε και τα άλειφε με μύρο. Μαζί με τον Χριστό ήταν ένας Φαρισαίος, ο Σίμων και μόλις αντίκρουσε την αμαρτωλή γυναίκα να κάνει αυτό, είπε από μέσα του *«Αν ο άνθρωπος αυτός ήταν προφήτης, θα γνώριζε ποια και τι είδους γυναίκα είναι αυτή που τον αγγίζει, γιατί είναι αμαρτωλή.»* Ο Ιησούς απάντησε γρήγορα στις σκέψεις του λέγοντας: *«Δυο άνθρωποι χρωστούσαν λεφτά σε κάποιο δανειστή, ο ένας πεντακόσια δηνάρια και ο άλλος πενήντα. Επειδή, όμως, δεν τα είχαν για να τα επιστρέψουν, τα χάρισε και στους δύο. Άρα, ποιος πιστεύεις ότι θα του χρωστάει μεγαλύτερη ευγνωμοσύνη;»* Ο Σίμων είπε πως μεγαλύτερη ευγνωμοσύνη θα του χρωστάει αυτός στον οποίο χάρισε τα περισσότερα. Στη συνέχεια, ο Ιησούς του είπε: *«Πολύ σωστά. Βλέπεις αυτή τη γυναίκα; Όταν μπήκα στο σπίτι σου δεν μου έπλυνες με νερό τα πόδια, ούτε με φίλησες, ούτε με άλειψες με μύρο όπως έκανε αυτή. Γι' αυτό οι πολλές της αμαρτίες συγχωρήθηκαν, όπως δείχνει η πολλή ευγνωμοσύνη της. Σ' όποιον συγχωρούνται λίγες αμαρτίες, αυτός δείχνει λίγη ευγνωμοσύνη.»*

❖ Περί συναναστροφών⁷⁴

Όταν ο Ιησούς και οι μαθητές του έτρωγαν στο σπίτι του Λευί, κάθονταν μαζί τους στο τραπέζι πολλοί τελώνες, αλλά και αμαρτωλοί. Τότε, οι Γραμματείς και οι Φαρισαίοι ρωτούσαν τους μαθητές Του γιατί ο Χριστός τρώει και πίνει μαζί με τους τελώνες και τους αμαρτωλούς. Ο Ιησούς τους άκουσε και τους είπε: *«Δεν έχουν ανάγκη από γιατρό οι υγεία, αλλά οι άρρωστοι. Δεν ήρθα να καλέσω σε μετάνοια τους δικαίους, αλλά τους αμαρτωλούς.»*

Υπήρξαν και άλλοι διάλογοι του Ιησού, οι οποίοι αφορούσαν τη θρησκευτική πίστη. Ο ρόλος της θρησκείας στη ζωή των ανθρώπων διαθέτει μια διαχρονική ισχύ και παγκόσμια εμβέλεια. Η επίδραση της θρησκείας υπήρξε έντονη στο θεσμό της παιδείας και πολλές φορές ταυτίστηκε με αυτήν. Κάποια από αυτά τα θέματα των διαλόγων του Ιησού ήταν:

⁷³Βλ. *Κατά Λουκά Ευαγγέλιο* 7:36-50

⁷⁴ Βλ. *Κατά Μάρκο Ευαγγέλιο* 2:15-18

❖ Περί νηστείας⁷⁵

Όταν οι μαθητές του Ιωάννη ρώτουσαν το Χριστό γιατί οι ίδιοι και οι Φαρισαίοι νηστεύουν συχνά, ενώ οι μαθητές Του δεν νηστεύουν, ο Ιησούς τους είπε: *«Μπορούν οι φίλοι του γαμπρού να πενθούν όσο καιρό είναι μαζί τους ο γαμπρός; Θα έρθουν όμως μέρες που θα τους πάρουν από κοντά τους το γαμπρό και τότε θα νηστεύουν. Κανένας δεν βάζει για το μάλωμα σε παλιό ρούχο ένα καινούργιο κομμάτι ύφασμα. Γιατί το μάλωμα θα τραβήξει το παλιό ύφασμα και το άνοιγμα θα γίνει μεγαλύτερο. Ούτε βάζουν το κρασί σε παλιά ασκιά, γιατί τα ασκιά θα σκάσουν, θα χυθεί το κρασί και θα καταστραφούν. Έτσι το καινούριο κρασί το βάζουν σε καινούρια ασκιά και διατηρούνται και τα δύο.»*

❖ Περί αναστάσεως⁷⁶

Οι Σαδδουκαίοι, οι οποίοι δεν πίστευαν ότι υπάρχει ανάσταση ρωτούσαν τον Χριστό σε ποιον θα ανήκε μια γυναίκα που την είχαν παντρευτεί επτά αδελφοί. Γιατί σύμφωνα με τον Μωυσή: αν κάποιος πεθάνει άτεκνος, ο αδελφός του θα πρέπει να παντρευτεί τη χήρα του και να κάνει απογόνους για το νεκρό αδελφό του. Ο Ιησούς τους είπε: *«Βρίσκεστε σε πλάνη, γιατί ούτε τις Γραφές καταλαβαίνετε, ούτε τη δύναμη του Θεού. Όταν αναστηθούν οι νεκροί, ούτε θα νυμφεύονται, ούτε θα παντρεύονται, αλλά θα είναι όπως οι Άγγελοι στον ουρανό. Όσο για την ανάσταση των νεκρών, δεν διαβάσατε τι σας λέει ο ίδιος ο Θεός; Εγώ είμαι ο Θεός του Αβραάμ και ο Θεός του Ισαάκ και ο Θεός του Ιακώβ. Ο Θεός δεν είναι Θεός νεκρών, αλλά ζωντανών».*

Τέλος, οι διάλογοι του Ιησού είχαν ως θέμα και προσωπικούς προβληματισμούς. Η αμεσότητα των ερεθισμάτων προσωπικών προβληματισμών εξασφαλίζει μια εντυπωσιακή συμμετοχικότητα των μαθητών. Πιο κάτω δίνονται μερικά παραδείγματα τέτοιων θεμάτων:

⁷⁵ Βλ. Κατά Ματθαίο Ευαγγέλιο 9:14-17

⁷⁶ Ο.π. 22:23-33

❖ Κλονισμός διαπροσωπικών σχέσεων

Όταν για παράδειγμα ο Πέτρος ρώτησε τον Χριστό πόσες φορές θα συγχωρέσει κάποιον που του κάνει κάτι επανειλημμένα. Αν πρέπει συγκεκριμένα να το κάνει μέχρι επτά φορές. Τότε ο Ιησούς του είπε *«Δεν σου λέω ως επτά, αλλά ως εβδομήντα επτά φορές.»*⁷⁷

❖ Κρίση συζυγικών σχέσεων⁷⁸

Οι Φαρισαίοι ρώτησαν τον Ιησού αν επιτρέπεται να χωρίσει κανείς τη γυναίκα του και Αυτός τους εξήγησε ότι ο δημιουργός από την αρχή τους έκανε άντρα και γυναίκα. Γι' αυτό θα εγκαταλείψει ο άντρας τον πατέρα του και τη μητέρα του και θα ενωθεί με τη γυναίκα του, ώστε να γίνουν οι δυο τους ένας άνθρωπος. Αφού λοιπόν θα είναι ένας άνθρωπος, ό,τι ένωσε ο Θεός δεν πρέπει να το χωρίζει ποτέ ο άνθρωπος. Τότε οι Φαρισαίοι τον ρώτησαν γιατί ο Μωσής προσέταξε να δίνει ο άντρας γραπτό διαζύγιο στη γυναίκα και να τη χωρίζει. Ο Ιησούς τους εξήγησε και πάλι λέγοντας ότι όποιος χωρίσει τη γυναίκα του για άλλο λόγο εκτός από πορνεία και παντρευτεί άλλη, τότε διαπράττει μοιχεία. Το ίδιο και αν κάποιος παντρευτεί χωρισμένη γυναίκα. Οι μαθητές Του σκέφτηκαν πως αν έτσι είναι η σχέση του άντρα και της γυναίκας, τότε καλύτερα να μην παντρεύεται κανείς. Τέλος, ο Ιησούς τους είπε *«Αυτό δεν το μπορούν όλοι, αλλά μόνο εκείνοι που τους το έδωσε ο Θεός. Υπάρχουν εννούχοι που γεννήθηκαν έτσι από τη μάνα τους, υπάρχουν άλλοι που τους εννούχισαν οι άνθρωποι και υπάρχουν και κάποιοι άλλοι που εννουχίστηκαν μόνοι τους, για χάρη της Βασιλείας των Ουρανών. Επομένως, όποιος μπορεί να βαδίζει αυτό τον δρόμο, ας τον βαδίσει.»*

Ο διάλογος ως μαθησιακή διαδικασία στη διδακτική Του Ιησού εμφανίζεται να οδηγεί στη διαμόρφωση μιας σχέσης διαλεκτικής με δύο διαστάσεις. Η πρώτη διάσταση, η κάθετη, είναι μεταξύ του ανθρώπου και του Θεού. Η δεύτερη διάσταση είναι μεταξύ του

⁷⁷ Βλ. *Κατά Ματθαίο Ευαγγέλιο* 18:21-35

⁷⁸ *Ο.π.* 19:3-12

ανθρώπου και του συνανθρώπου. Συγκεκριμένα, στη διδασκαλία Του Ιησού μπορούμε να διακρίνουμε δύο κατηγορίες. Τους διαλόγους – διαμάχες και τους διαλόγους – διδαχές.

Οι διάλογοι – διαμάχες έχουν ως κύριο χαρακτηριστικό το ότι ο Ιησούς αποκρούει αποτελεσματικά τους αντιπάλους Του, τα μέλη του εβραϊκού κατεστημένου, τους αρχιερείς, τους Γραμματείς και πρεσβυτέρους, τα μέλη του συνεδρίου της Ιερουσαλήμ, τους Φαρισαίους, τους Ηρωδιανούς και τους Σαδδουκαίους. Η γενική εικόνα η οποία διαμορφώνεται από αυτούς τους διαλόγους – διαμάχες, είναι ενός Διδασκάλου ικανού και απτόητου. Ένας Διδάσκαλος ο οποίος έχει παρρησία, κριτική επιχειρηματολογία και που ερμηνεύει με επιτυχία την παράδοση, χρησιμοποιώντας τη δυναμική της προσωπικής Του αυθεντίας. Πιο κάτω παραθέτουμε μερικά αποσπάσματα τέτοιων διαλόγων:

❖ Η εξουσία του Ιησού⁷⁹

Ενώ περπατούσε ο Ιησούς στο ναό, τον πλησιάζουν οι αρχιερείς, οι γραμματείς και οι πρεσβύτεροι και τον ρώτησαν με ποια εξουσία κάνει όλα αυτά που κάνει ή ποιος του έδωσε αυτή την εξουσία. Ο Ιησούς τους αποκρίθηκε *«Θα κάνω κι εγώ σε εσάς μια ερώτηση και τότε θα σας απαντήσω. Το βάπτισμα του ανθρώπου προερχόταν από το Θεό ή από τους ανθρώπους;»* Αυτοί συζητούσαν μεταξύ τους κι έλεγαν *«Αν πούμε ότι προερχόταν από το Θεό, θα μας πει γιατί δεν τον πιστέψαμε»* κτλ. Του είπαν ότι δεν ξέρουν και τότε ο Ιησούς τους είπε πως δεν θα τους πει ούτε Αυτός με ποια εξουσία τα κάνει.

❖ Η σπουδαιότερη εντολή⁸⁰

Ένας από τους γραμματείς ρώτησε τον Ιησού ποια είναι η σπουδαιότερη απ' όλες τις εντολές και Αυτός του απάντησε: *«Άκου Ισραήλ: ο Κύριος ο Θεός μας είναι ένας και μοναδικός Κύριος. Και, να αγαπάς τον Κύριο το Θεό σου μ' όλη την καρδιά σου, μ' όλη τη ψυχή σου, μ' όλο το νου σου και μ' όλη τη δύναμή σου. Αυτή είναι η πρώτη εντολή. Δεύτερη όμοια είναι να αγαπάς τον πλησίον σου όπως τον εαυτό σου. Δεν υπάρχει άλλη εντολή μεγαλύτερη από αυτές»*. Τότε ο γραμματέας του είπε: *«Σωστά Διδάσκαλε. Είναι αλήθεια*

⁷⁹ Βλ. Κατά Μάρκο Ευαγγέλιο 11:27-33

⁸⁰ Ο.π. 12:28-34

αυτό που είπες, ότι ένας είναι ο Θεός και δεν υπάρχει άλλος πλην αυτού. Και ότι το να τον αγαπάει ο άνθρωπος με όλη την καρδιά του, με όλο το νου του, με όλη τη ψυχή του και με όλη τη δύναμή του και το να αγαπάει τον πλησίον του όπως τον εαυτό του είναι σπουδαιότερο απ' όλα τα ολοκαυτώματα και τις θυσίες». Βλέποντας ο Ιησούς ότι σωστά Του αποκρίθηκε, Του είπε ότι δεν βρίσκεται μακριά από τη Βασιλεία του Θεού και τότε, κανένας δεν τόλμησε να του κάνει άλλες ερωτήσεις.

Οι διάλογοι – διδαχές έχουν ως κύριο χαρακτηριστικό τους την άρνηση Του Ιησού να δεχτεί υποβολιμαίες θέσεις ή σκέψεις των συνομιλητών Του. Θέσεις που επιχειρούν να παρασύρουν τον Ιησού στο χώρο αντίληψης και θεώρησης των θεμάτων των συνομιλητών Του. Χαρακτηριστικό γνώρισμα τέτοιων διαλόγων είναι ο πολύ προσωπικός τρόπος με τον οποίο ο Ιησούς εμπλέκει τους συνομιλητές Του στο διάλογο, παρά την προσδοκία τους ότι δεν θα ήταν δυνατό να εμπλακούν σε προσωπικό επίπεδο. Ακόμα, ένα δεύτερο χαρακτηριστικό τους είναι η ικανότητα του Διδασκάλου Ιησού να αξιοποιεί μια ασήμαντη αφορμή ή γεγονός για να παράγει ένα εξαιρετικά τολμηρό δίδαγμα. Η ερώτηση αυτή μπορούσε να οδηγήσει τους ακροατές Του σε εντυπωσιακούς προβληματισμούς.⁸¹

Για παράδειγμα, όταν ο Ιησούς μίλησε για τον κίνδυνο του πλούτου και είπε σε κάποιον: *«Ένα πράγμα σου λείπει: εάν θέλεις να είσαι τέλειος, πήγαινε, πούλησε τα υπάρχοντά σου και δώσε τα χρήματά σου στους φτωχούς. Έτσι θα έχεις θησαυρό κοντά στο Θεό και έλα να με ακολουθήσεις σηκώνοντας το σταυρό σου.»*⁸²

Επίσης, όταν ο Ιησούς ρωτήθηκε από τους Φαρισαίους πότε έρχεται η Βασιλεία του Θεού, τους απάντησε: *«Η Βασιλεία του Θεού δεν έρχεται με τρόπο φανερό σε όλους. Δεν θα πούμε «να, εδώ είναι» ή «εκεί», γιατί η Βασιλεία του Θεού είναι κιόλας ανάμεσά σας.»*⁸³

Κλείνοντας την υποενότητα αυτή, τα πλεονεκτήματα του διαλεκτικού τύπου της δαδασκαλίας Του Ιησού⁸⁴ θα μπορούσαν να συνοψιστούν στα εξής χαρακτηριστικά:

⁸¹ Βλ. Γιοκαρίνης, Κ., *Η διδακτική και παιδαγωγική του Ιησού*, Εκδόσεις Άρτος ζωής, Αθήνα 1998

⁸² Βλ. *Κατά Μάρκο Ευαγγέλιο* 10:21

⁸³ Βλ. *Κατά Λουκά Ευαγγέλιο* 17:20-21

- Η διδασκαλία οικοδομείται πάνω στην εμπειρία του μαθητή και στοχεύει στην ανακάλυψη της αλήθειας.
- Ο δάσκαλος γίνεται βοηθός και συνερευνητής.
- Ο μαθητής μαθαίνει εκκινώντας από τις δικές του δυνάμεις και αισθάνεται ικανοποίηση όταν καθοδηγούμενος ή υποβοηθούμενος από τον διδάσκαλο, ανακαλύπτει την αλήθεια.
- Ο διάλογος πραγματοποιείται σ' ένα κλίμα ελευθερίας και ισοτιμίας.
- Διαθέτει εντυπωσιακή προσαρμοστικότητα στις συνθήκες της διδακτικής πραγματικότητας
- Η απάντηση δίνεται από τον διδάσκαλο Ιησού όταν οι μαθητές οδηγούνται σε αδιέξοδο, αλλιώς παρέχεται από τους ίδιους.
- Ο διάλογος εστιάζεται στο επίμαχο σημείο και αποφεύγονται οι ατέρμονες παρεμβολές και συζητήσεις, οι οποίες μπορούν να αποπροσανατολίσουν και να κουράσουν.

⁸⁴ Βλ. Γιοκαρίνης, Κ., *Η διδακτική και παιδαγωγική του Ιησού*, Εκδόσεις Άρτος ζωής, Αθήνα 1998

4.3.2 Παραβολική μορφή

Η διδασκαλία Του Ιησού, είναι διατυπωμένη στη γλώσσα, το μορφωτικό επίπεδο και την προσληπτική ικανότητα των ανθρώπων της εποχής εκείνης. Ο Ιησούς δεν απευθύνθηκε ως Διδάσκαλος σ' έναν κόσμο λογίων και μορφωμένων ανθρώπων. Επικοινωνήσε με το λαό της εποχής εκείνης, που ουσιαστικά δεν διέθετε σχεδόν καμιά μόρφωση και πνευματική καλλιέργεια. Γι' αυτό απέφευγε συστηματικά τις ιδεολογικές και συνθετικές ομιλίες, καθώς και λόγους με προτάσεις και εκφράσεις θεωρητικού περιεχομένου. Ήταν μάλλον πρακτικός και πολύ αναλυτικός και διαμόρφωνε το λόγο του με παραδείγματα παρμένα από την καθημερινή ζωή κάνοντας χρήση των «Παραβολών».

Η παραβολή ήταν από τα βασικά δομικά στοιχεία της διδασκαλίας Του Ιησού. Χρησιμοποιήθηκε τόσο πολύ, στον βαθμό μάλιστα που να δημιουργείται η εντύπωση ότι η παραβολή ήταν όχι μόνο συνήθης, αλλά και μόνιμη μορφή διδασκαλίας.⁸⁵ Ο Ιησούς χρησιμοποιούσε πάντοτε εικόνες από τον γύρω κόσμο και συχνά παρατηρείται μέσα στις εκφράσεις του η υπερβολή ή και το απίθανο ακόμη, ώστε να δημιουργήσει αίσθηση ή να προκαλέσει έντονο ενδιαφέρον. Ενδεικτικό παράδειγμα μας δίνουν τα Ευαγγέλια με το χωρίο από την επί του Όρους Ομιλίας: «καὶ εἰ ἡ δεξιὰ σου χεὶρ σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτήν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου εἰς γέενναν ἀπέλθῃ.»⁸⁶

Η χρήση των παραβολών δεν ήταν άγνωστη κατά την εποχή της Καινής Διαθήκης και ο Ιησούς δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως ο πρώτος που εισηγήθηκε τη φιλολογική αυτή μορφή της παραβολής, καθώς και στην Παλαιά Διαθήκη γινόταν χρήση της παραβολικής μεθόδου. Πάντως, η εκτεταμένη χρήση της παραβολής στη διδασκαλία Του Ιησού έκανε πολλούς να διερωτηθούν σχετικά: «Διὰ τί ἓν παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς;»⁸⁷ Αυτό ίσως να σημαίνει, πως ενώ η μέθοδος της παραβολής ήταν αρκετά γνωστή και στην εποχή εκείνη, δεν γινόταν συχνή χρήση στη διδασκαλία από τους άλλους Ραββί και

⁸⁵ Βλ. Πατρώνου, Γ.Π., *Η ιστορική πορεία του Ιησού*, Εκδόσεις Δόμος, Αθήνα 1991

⁸⁶ Βλ. *Κατά Ματθαίο Ευαγγέλιο* 5:30

⁸⁷ Ο.π. 13:10

διδασκάλους της ιουδαϊκής κοινωνίας. Ασφαλώς, δεν πρόκειται απλώς για μια παιδαγωγική μέθοδο που επιλέγει ο Ιησούς για να εκθέσει τη διδασκαλία Του.

Επειδή απευθυνόταν σ' ένα κόσμο απλοϊκό, χωρίς κάποια μόρφωση και παιδεία, κόσμο συνήθως κτηνοτροφικό και γεωργικό, η παραβολική γλώσσα με εικόνες παρμένες από την καθημερινή ζωή έγινε το πιο κατάλληλο μέσο για ουσιαστικότερη κατανόηση και επικοινωνία. Ο κόσμος της εποχής του Ιησού εκφραζόταν περισσότερο με σύμβολα, με παραστάσεις, με εικόνες και μύθους. Τα μηνύματα ήταν πιο εύκολο τότε να φτάσουν στους αποδέκτες, να τους συγκινήσουν και να διεγείρουν τη φαντασία τους, με εικόνες ζωντανές, παρμένες από τη φύση και τη ζωή. Η Ανατολή αρέσκει να εκφράζεται με τη μορφή των υπερβολών και των συγκρίσεων που προβάλλουν και παρέχουν τα σύμβολα και οι εικόνες που είναι παρμένες από την πραγματικότητα της ζωής. Επιπλέον, η παραβολή προυποθέτει δεκτικότητα και διάθεση πρόσληψης και μετασχηματισμού της σε βίωμα και πράξη ζωής.⁸⁸

Ο μεγαλύτερος αριθμός των παραβολών έχει ως περιεχόμενο την έννοια της Βασιλείας του Θεού, κάτι που παρουσιάζεται τόσο καινούργιο, που είναι πολύ δύσκολο να κατανοηθεί από τους ανθρώπους της εποχής εκείνης. Σύμφωνα με τα συνοπτικά ευαγγέλια ο Ιησούς εκφώνησε όλη αυτή τη σειρά των παραβολών στην ακρογιαλιά της λίμνης Γεννησαρέτ.⁸⁹ Μερικές από αυτές τις παραβολές είναι: η παραβολή του κόκκου σινάπεως,⁹⁰ η παραβολή της ζύμης,⁹¹ η παραβολή του σπορέα την οποία και παραθέτουμε παρακάτω και πολλές άλλες: «Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς τῆς οἰκίας ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι πολλοί, ὥστε αὐτὸν εἰς πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν εἰστήκει. καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ ἐν παραβολαῖς λέγων, Ἴδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείρειν. καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν ἃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδὸν, καὶ ἐλθόντα τὰ πετεινὰ κατέφαγεν αὐτά. ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη ὅπου οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν, καὶ εὐθέως ἐξανέτειλεν διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς. ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ρίζαν ἐξηράνθη. ἄλλα δὲ ἔπεσεν

⁸⁸ Βλ. Πατρώνου, Γ.Π., *Η ιστορική πορεία του Ιησού*, Εκδόσεις Δόμος, Αθήνα 1991

⁸⁹ Ο.π.

⁹⁰ Βλ. *Κατά Ματθαίο Ευαγγέλιο* 13:31-32, *Κατά Μάρκο Ευαγγέλιο* 4:30-32, *Κατά Λουκά Ευαγγέλιο* 13:18-19

⁹¹ Βλ. *Κατά Ματθαίο Ευαγγέλιο* 13:33, *Κατά Λουκά Ευαγγέλιο* 13:20-21

ἐπὶ τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι καὶ ἔπνιξαν αὐτά. ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν καὶ ἐδίδου καρπὸν, ὃ μὲν ἑκατόν, ὃ δὲ ἐξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα. ὁ ἔχων ὧτα ἀκουέτω... Ὑμῖν δέδοται γινῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται. ὅστις γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ καὶ περισσευθήσεται· ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. διὰ τοῦτο ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λαλῶ, ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουσιν καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν οὐδὲ συνίουσιν. καὶ ἀναπληροῦται αὐτοῖς ἡ προφητεία Ἡσαΐου ἡ λέγουσα, Ἄκοῦ ἄκούσετε καὶ οὐ μὴ συνῆτε, καὶ βλέποντες βλέπετε καὶ οὐ μὴ ἴδητε. Ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶν βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν· μήποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσιν καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν καὶ ἐπιστρέψωσιν, καὶ ἴασομαι αὐτούς. Ὑμῶν δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ ὅτι βλέπουσιν, καὶ τὰ ὧτα ὑμῶν ὅτι ἀκούουσιν. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε καὶ οὐκ εἶδαν, καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε καὶ οὐκ ἤκουσαν. Ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν τοῦ σπειραντοῦ. παντὸς ἀκούοντος τὸν λόγον τῆς βασιλείας καὶ μὴ συνιέντος, ἔρχεται ὁ πονηρὸς καὶ ἀρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν σπαρεῖς. ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπαρεῖς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ εὐθύς μετὰ χαρᾶς λαμβάνων αὐτόν· οὐκ ἔχει δὲ ρίζαν ἐν ἑαυτῷ ἀλλὰ πρόσκαιρός ἐστιν, γενομένης δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον εὐθύς σκανδαλίζεται. ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρεῖς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ ἡ μέριμνα τοῦ αἰῶνος [τούτου] καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου συμπνίγει τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. ὁ δὲ ἐπὶ τὴν καλὴν γῆν σπαρεῖς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ συνιείς, ὃς δὴ καρποφορεῖ καὶ ποιεῖ ὃ μὲν ἑκατόν, ὃ δὲ ἐξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα.»⁹² Βέβαια ἡ παραβολὴ αὐτὴ σεν ἀρχίζει μετὰ τὴν τυπικὴ καὶ γνωστὴ ἐκφραση «ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν», ἀλλὰ ἡ ὅλη υπόθεσις τῆς βρίσκειται σε ἀμεση ἀναφορὰ πρὸς τὸ θέμα τῆς βασιλείας.

Μια ἄλλη ἐνότης παραβολῶν εἶναι ἐκείνη που ἐκφράζει τὸ «ἔλεος τοῦ Θεοῦ» πρὸς τοὺς ἀμαρτωλοὺς ἀνθρώπους. Τὸ ἔλεος αὐτὸ ἔρχεται ὡς ἀπάντησις στὶς συχνές ἐπικρίσεις τῶν Γραμματέων καὶ Φαρισαίων, ἐπειδὴ μετὰ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Ἰησοῦ ἦταν τελῶνες

⁹² Βλ. *Κατὰ Ματθαῖο Εὐαγγέλιο* 13:1-23

και αμαρτωλοί. Αυτές είναι: η παραβολή του χαμένου προβάτου,⁹³ της απωλεσθείσης δραχμής: «Ἡ τίς γυνή δραχμᾶς ἔχουσα δέκα, ἐὰν ἀπολέσῃ δραχμὴν μίαν, οὐχὶ ἄπει λύχνον καὶ σαροῖ τὴν οἰκίαν καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶς ἕως ὅτου εὔρῃ; καὶ εὕροῦσα συγκαλεῖ τὰς φίλας καὶ τὰς γείτονας λέγουσα· συγχαρητέ μοι, ὅτι εὔρον τὴν δραχμὴν ἣν ἀπόλεσα. οὕτω, λέγω ὑμῖν, γίνεται χαρὰ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῶ μετανοοῦντι.»⁹⁴ και του ασώτου υιού,⁹⁵ η οποία χαρακτηρίστηκε ως «ο μαργαρίτης μεταξύ των παραβολών»⁹⁶.

Εκτός από αυτές τις ομάδες παραβολών έχουμε και τις παραβολές της Κρίσεως, που αναφέρονται στην Δευτέρα Παρουσία. Συγκεκριμένα, περιέχουν στοιχεία για την προπαρασκευή και προετοιμασία των ανθρώπων εν όψει της δευτέρας ελεύσεως. Κάποιες από αυτές είναι: του πιστού και του κακού δούλου,⁹⁷ των εγρηγορούντων δούλων: «Ἔστωσαν ὑμῶν αἱ ὀσφύες περιεζωσμέναι καὶ οἱ λύχνοι καιόμενοι· καὶ ὑμεῖς ὅμοιοι ἀνθρώποις προσδεχομένοις τὸν κύριον ἐαυτῶν πότε ἀναλύσῃ ἐκ τῶν γάμων, ἵνα ἐλθόντος καὶ κρούσαντος εὐθέως ἀνοίξωσιν αὐτῶ. μακάριοι οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν ὁ κύριος εὕρήσει γρηγοροῦντας. ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι περιζώσεται καὶ ἀνακλινεῖ αὐτοῦς, καὶ παρελθὼν διακονήσει αὐτοῖς. καὶ ἐὰν ἔλθῃ ἐν τῇ δευτέρᾳ φυλακῇ καὶ ἐν τῇ τρίτῃ φυλακῇ ἔλθῃ καὶ εὔρῃ οὕτω, μακάριοι εἰσιν οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι.»⁹⁸ κ.ά.

Εἶναι σύντομες, με εἰσαίρετη ζωντάνια ιστορίες που τα μηνύματά τους προσφέρονται ως υπέροχοι τρόποι καταγραφῆς στη μνήμη του ακροατή των. Προκαλοῦν, ἐπίσης τον ακροατή να κατανοήσῃ το Θεό και το ἔργο Του στον κόσμο με ἓνα υπεύθυνο τρόπο. Παράλληλα, προκαλοῦν τον ἄνθρωπο να κατανοήσῃ ποιος εἶναι ο Θεός στον οποίο πιστεύει, ποια ζωὴ οφείλει να ζήσῃ και τι εἶδους πρόσωπο πρέπει να εἶναι.

⁹³ Βλ. *Κατὰ Λουκᾶ Εὐαγγέλιο* 15:3-7, *Κατὰ Ματθαῖο Εὐαγγέλιο* 18:12-14

⁹⁴ Βλ. *Κατὰ Λουκᾶ Εὐαγγέλιο* 15:8-10

⁹⁵ Ο.π. 15:11-32

⁹⁶ Βλ. Καραβιδόπουλος, Ι.Δ., *Οδὸς Ἐλπίδας*, Εκδόσεις Χριστιανικῆς Αδελφότητος «Λυδία», Θεσσαλονίκη 1996

⁹⁷ Βλ. *Κατὰ Ματθαῖο Εὐαγγέλιο* 24:45-51, *Κατὰ Λουκᾶ Εὐαγγέλιο* 12:41-48

⁹⁸ Βλ. *Κατὰ Λουκᾶ Εὐαγγέλιο* 12: 35-38

Δεν είναι απλές ευχάριστες ιστορίες, αλλά άσκηση πολλές φορές ελέγχου στις ισχύουσες καταστάσεις, τις λαθεμένες ιδέες για το Θεό και τις προθέσεις Του για τον άνθρωπο. Γι' αυτό ο Ιησούς έθεσε το ερώτημα στους μαθητές του: «Συνήκατε ταῦτα πάντα; λέγουσιν αὐτῷ, Ναί.»⁹⁹ Η θετική απάντηση των μαθητών «λέγουσιν αὐτῷ, ναι» σημαίνει, ότι στο μέλλον αυτοί οι ίδιοι θα είναι εκείνοι που θα κληθούν να μεταφέρουν στον κόσμο το νόημα των παραβολών αυτών και της διδασκαλίας Του.

⁹⁹ Βλ. *Κατά Ματθαίο Ευαγγέλιο* 13:51

4.3.3 Τα θαύματα

Καθώς οι Παραβολές βρίσκονται στο κέντρο των «λόγων» Του Ιησού, τα θαύματα, αποτελούν το κέντρο των «έργων» Του. Τα θαύματα, όπως και οι παραβολές, δεν πραγματοποιήθηκαν σε κάποιο ορισμένο τόπο και περιορισμένο χρονικό διάστημα, αλλά καθ' όλη τη διάρκεια της δημόσιας δράσης και σε όλες τις περιοχές της Παλαιστίνης, από τη βόρεια Γαλιλαία ως τη νότια Ιουδαία¹⁰⁰. Βέβαια η ενασχόληση με ένα τέτοιο θέμα έχει ν' αντιμετωπίσει πλήθος ερωτημάτων, όχι μόνο από πλευράς ιστορικής αξιοπιστίας των σχετικών διηγήσεων και της ανάλογης επιστημονικής διερεύνησης τους, αλλά και από πλευράς καθαρά θρησκευτικής και θεολογικής σημασίας τους.

Περίπου 35 διαφορετικές περιπτώσεις, εξιστορούν τα Ευαγγέλια όπου ο Ιησούς Χριστός έκανε διάφορα είδη ενεργειών που φάνηκαν θαυμαστές σε όσους τις είδαν. Οι περισσότερες από τις μισές περιγράφουν ότι θεράπευε ασθενείς από διάφορες αρρώστιες. Π.χ. τυφλούς, κουφούς, βουβούς, κ.α. Σε άλλες περιπτώσεις, έβγαζε δαιμόνια από ανθρώπους. Τρεις φορές ακούμε ότι ανέστησε ανθρώπους από τους νεκρούς. Οι υπόλοιπες εξιστορήσεις δείχνουν την τεράστια δύναμη Του πάνω σε άψυχα πράγματα. Συγκεκριμένα, ότι περπάτησε πάνω στην θάλασσα, έθρεψε μεγάλα πλήθη με λίγη τροφή, μετέβαλε το νερό σε κρασί, καθησύχασε μία θύελλα και άλλα πολλά.

Τα θαύματα Του Ιησού γίνονταν με έναν απλό Του λόγο ή ένα άγγιγμά Του. Ο σκοπός τους ήταν να δώσουν δόξα στον Θεό και να οδηγήσουν τους ανθρώπους στην πίστη, με τη λυτρωτική δύναμη του Θεού μέσω του Ιησού. Μαρτυρούσαν την αγάπη του Θεού για την πάσχουσα ανθρωπότητα και εκπλήρωναν τις υποσχέσεις της Παλαιάς Διαθήκης.

Ειδικότερα, στο κατά Μάρκον Ευαγγέλιο, μπορεί κανείς να διαπιστώσει ότι ένα μεγάλο μέρος του καταλαμβάνουν τα θαύματα του Κυρίου. Αυτά αρχίζουν από το πρώτο κεφάλαιο και συνεχίζονται μέχρι και το εντέκατο κεφάλαιο με τη ξήρανση της άκαρπης

¹⁰⁰ Βλ. Πατρόνου, Γ.Π., *Η ιστορική πορεία του Ιησού*, Εκδόσεις Δόμος, Αθήνα 1991

συκιάς για την οποία ακούγονται τα λογία «μηκέτι εκ σου εις τον αιώνα μηδείς καρπόν φάγοι.»¹⁰¹

Με τα θαύματα ο Ιησούς ουσιαστικά παιδαγωγεί το λαό. Για να μεταδώσει το μήνυμα της Βασιλείας του Θεού ο Κύριος, εκτός από το κήρυγμα και τις παραβολές που αποτελούν το θεωρητικό μέρος της διδασκαλίας Του, χρησιμοποιεί και τα θαύματα ως πρακτική εφαρμογή των λόγων Του. Είναι το μέσον για να κατανοήσουν οι ταπεινοί και απόκληροι την αποστολή Του. Με αυτά, σύμφωνα με το έγκυρο Λεξικό Βιβλικής Θεολογίας, «ο Ιησούς φανερώνει ότι η μεσσιανική Βασιλεία που αναγγέλθηκε από τους προφήτες είναι παρούσα στο πρόσωπό του... επικυρώνει μ' αυτά την αποστολή Του και το αξίωμα Του με την επιφύλαξη που επιβάλλει η ιουδαϊκή ελπίδα για έναν Μεσσία εγκόσμιο και εθνικό.»¹⁰²

Ταυτόχρονα, πραγματοποιούν την απαρχή αυτού που σημαίνουν, ενώ προσφέρουν τα εχέγγυα της μεσσιανικής σωτηρίας που θα φτάσει στο αποκορύφωμα της μέσα στην εσχατολογική βασιλεία. Για το λόγο αυτό οι συνοπτικοί τα ονομάζουν *δυνάμεις*. Στο Ευαγγέλιο του Μάρκου περιγράφονται αναλυτικά τα εξής θαύματα: η θεραπεία της πεθεράς του Πέτρου,¹⁰³ η θεραπεία του παραλυτικού,¹⁰⁴ η θεραπεία του ανθρώπου με το παράλυτο χέρι,¹⁰⁵ η θεραπεία του κωφάλαλου,¹⁰⁶ ο χορτασμός των τεσσάρων χιλιάδων¹⁰⁷ κ.ά.

Θαύματα είναι ακόμη η κατάπαυση της τρικυμίας,¹⁰⁸ το περπάτημα του Κυρίου πάνω στη λίμνη της Γεννησαρέτ¹⁰⁹ και η ξήρανση της άκαρπης συκιάς.¹¹⁰ Ο Ιησούς καταδικάζει τη συκή και την επόμενη μέρα το δέντρο εμφανίζεται «έξηραμμένον έκ

¹⁰¹ Βλ. *Κατά Μάρκο Ευαγγέλιο* 11:14

¹⁰² Βλ. (Μεταφρασμένο από τα Γαλλικά με την εποπτεία) Σάββα Αγουρίδη, Γιώργου Γρατσεά, Σταύρου Βαρτανιάν, Γαβριήλ Μαραγκού κ.ά., *Λεξικό Βιβλικής Θεολογίας*, Εκδόσεις Άρτος ζωής, Αθήνα 1980

¹⁰³ Βλ. *Κατά Μάρκο Ευαγγέλιο* 1:30-31

¹⁰⁴ Ο.π. 2:1-12

¹⁰⁵ Ο.π. 3:1-6

¹⁰⁶ Ο.π. 7:31-37

¹⁰⁷ Ο.π. 8:1-9

¹⁰⁸ Βλ. *Κατά Μάρκο Ευαγγέλιο* 4:35-41

¹⁰⁹ Ο.π. 6:45-51

¹¹⁰ Ο.π. 11:12-14

ρίζων». Ο λόγος Του Μεσσία ενεργεί με υπερφυσική δύναμη και έτσι, προκαλεί θαυμαστά αποτελέσματα.¹¹¹ Τα περισσότερα από τα θαύματα αναφέρονται σε θεραπείες που έγιναν σε ανθρώπους δυστυχισμένους. Πολλοί, γνωρίζοντας αυτό και επειδή μαστίζονταν από αρρώστιες, έπεφταν πάνω στον Ιησού για να τον αγγίξουν. Ακόμη «και τα πνεύματα τα ακάθαρτα, όταν αυτόν εθεώρουν, προσέπιπτον αυτό και έκραζαν λέγοντα ότι συ ει ο Υιός του Θεού.»¹¹²

Αποδέκτες των θαυμάτων Του Κυρίου δεν είναι μόνο κάτοικοι της Γαλιλαίας ή Ιουδαίοι, Ο Μάρκος τονίζει ότι τον Κύριο τον ακολουθούσαν άνθρωποι «από της Γαλιλαίας.....και από της Ιουδαίας, και από Ιεροσολύμων και από της Ιδουμαίας και πέραν του Ιορδάνου και οι περί Τύρον και Σιδώνα.»¹¹³ Αυτό επιτρέπει το συμπέρασμα ότι όλοι οι δυστυχισμένοι που πήγαιναν κοντά Του δέχονταν την ευσπλαχνία Του. Αυτή η αλήθεια γίνεται πιο φανερή στην περίπτωση της θεραπείας της κόρης της Συροφονίκισσας που δεν ανήκε στα «τέκνα Ισραήλ».

Πριν από το πρώτο θαύμα στη συναγωγή της Καπερναούμ ο ιερός Ευαγγελιστής δείχνει ότι οι παρευρισκόμενοι που άκουγαν τον Ιησού να διδάσκει «εξεπλήσσοντο επί τη διδαχή αυτού· ην γαρ διδάσκων αυτούς ως εξουσίαν έχων, και ουχ ως οι γραμματείς.»¹¹⁴ Εδώ βρίσκεται ένα στοιχείο που φανερώνει κάποια σημαντική αφορμή των θαυμάτων του Κυρίου. Με αυτά παρουσιάζεται η εξουσία, η αυθεντία Του Χριστού που είναι πραγματική, σε αντίθεση με αυτή των Γραμματέων και των άλλων θρησκευτικοκοινωνικών ομάδων της Παλαιστίνης που αναφέρονται στο Ευαγγέλιο. Αυτή η αυθεντία Του Κυρίου, όπως ειπώθηκε, δεν είναι μόνο θεωρητική, δεν εξαντλείται στο κήρυγμα, αλλά επεκτείνεται και σε πρακτικές εφαρμογές, στα θαύματα, που φανερώνουν σε όλους το μυστήριο της Βασιλείας του Θεού.

Ο σεβασμός που απολάμβαναν οι Γραμματείς από την Ιουδαϊκή κοινωνία ήταν ευρύτερα γνωστός. Οι Γραμματείς ήταν νομικοί, διδάσκαλοι, δικαστές και ερμήνευαν το

¹¹¹ Βλ. Τρακατέλλη, Δ., *Εξουσία και Πάθος*, Εκδόσεις Δόμος, Αθήνα 1983

¹¹² Βλ. *Κατά Μάρκο Ευαγγέλιο* 3:11

¹¹³ Ο.π. 3:7-8

¹¹⁴ Ο.π. 1:22

Μωσαϊκό Νομό, κυρίως με θεωρητικές μεταξύ τους συζητήσεις. Τον μωσαϊκό νόμο τον δίδασκαν στους μαθητές τους και στο λαό και φρόντιζαν για την εφαρμογή του δικάζοντας τους παραβάτες. Είναι αυτονόητο το κύρος που απολάμβαναν και το οποίο πήγαζε από την αυθεντία που είχαν σε ζητήματα ερμηνείας του νόμου. Οι ίδιοι, δηλαδή από μόνοι τους, ως άτομα, δεν είχαν ουσιαστική αξία. Αυτό που θέλει να τονίσει ο Μάρκος είναι ότι την εξουσία τους οι Γραμματείς την αντλούν από την ερμηνεία του Μωσαϊκού Νόμου. Ο Νόμος αυτός, ο οποίος ήταν δυσκολοερμήνευτος, ανάγκαζε το λαό να ζητάει τη βοήθεια τους. Αντίθετα, η εξουσία Του Ιησού προερχόταν από τον ίδιο. Ο Ίδιος είχε το κύρος να καταπλήξει τους ανθρώπους με τη δική Του διδασκαλία, μ' αυτά που έβγαιναν από τον Ίδιο και όχι από την ερμηνεία του Νόμου.

Στο Ευαγγέλιο του Μάρκου άλλες ομάδες που σχετίζονται με τα θαύματα του Χριστού είναι οι Φαρισαίοι και οι Ηρωδιανοί. Οι πρώτοι αντλούσαν την αυθεντία τους από την τήρηση του γράμματος του Νόμου, την προσήλωση στις παραδόσεις των παλαιότερων και την έμφαση που έδιναν στους εξωτερικούς καθαρμούς. Οι δεύτεροι, που μάλλον ήταν πολιτικό κόμμα που υποστήριζε τη μεσσιανικότητα της δυναστείας του Ηρώδη, ήταν στο προσκήνιο εξαιτίας της υπάρχουσας κατάστασης. Αργότερα, όταν δεν θα υπάρχει η δυναστεία του Ηρώδη, δεν θα έχουν και οι ίδιοι λόγο ύπαρξης.

Δυο είναι κυρίως τα θαύματα που φανερώνουν την υπεροχή της αυθεντίας Του Ιησού και τη σύγκρουσή Του με τους εκπροσώπους του Μωσαϊκού Νομού. Η θεραπεία του παράλυτου στην Καπερναούμ¹¹⁵ και η θεραπεία του ανθρώπου με το παράλυτο χέρι το Σάββατο.¹¹⁶

Στο πρώτο θαύμα ο Κύριος φανερώνει τη θεία εξουσία Του και συγχωρεί τις αμαρτίες του παράλυτου, φανερώνοντας ότι αυτές είναι και η αιτία της ασθένειας του. Στα πλαίσια της παιδαγωγικής αποστολής των θαυμάτων ο Ιησούς διδάσκει με αυτά. Δίνει εδώ τη θεολογική ερμηνεία της ασθένειας και τη συνδέει με την αμαρτία, Άρα η συγχώρηση των αμαρτιών είναι η απαραίτητη προϋπόθεση για την αποκατάσταση της υγείας του

¹¹⁵Βλ. *Κατά Μάρκο Ευαγγέλιο* 2:1-12

¹¹⁶Ό.π. 3:1-6

παράλυτου. Αυτό φυσικά δεν το αντιλαμβάνονται οι Γραμματείς και είναι γνωστή η σκέψη που κάνουν: *«τι ούτος ούτω λαλεί βλασφημίας; τις δύναται αφιέναι αμαρτίας ει μη εις ο θεός;»*¹¹⁷

Στο άλλο θαύμα η σύγκρουση είναι πολύ πιο έντονη. Σ' αυτό πρωταγωνιστές είναι οι Φαρισαίοι που αμέσως συσκέπτονται με τους Ηρωδιανούς για να εξοντώσουν το Χριστό. Είναι γνωστό ότι, οι Φαρισαίοι εξαρτούσαν ακόμη και την ύπαρξη της παράταξης τους από την αυστηρή και σχολαστικότερη τήρηση του Νόμου. Έτσι αυτοί που παρέβαιναν τις διατάξεις του θεωρούνταν εχθροί, όχι μόνο δικοί τους, αλλά και του έθνους τους. Μιας και είχαν συνδέσει την επιβίωση και την ιδιαιτερότητα του μέσα στον κοσμοπολιτισμό της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας από το μωσαϊκό νόμο. Μάλιστα η τήρηση του θεωρούνταν πιο σημαντική και από την αξία του ανθρώπου αλλά και από την πίστη στο θεό.

Ο Κύριος μας Ιησούς, κατηγόρησε έντονα τους Φαρισαίους με τα γνωστά «Ουαί», όπως για παράδειγμα: *«Αλλ' ουαί εις εσάς, γραμματείς και Φαρισαίοι, υποκριταί, διότι κατατρώγετε τας οικίας των χηρών και τούτο επί προφάσει ότι κάμνετε μακράς προσευχάς· διά τούτο θέλετε λάβει μεγαλητέραν καταδίκην.»*¹¹⁸ Δεν κατηγόρησε όμως όλους τους Φαρισαίους, αλλά μόνο εκείνους που επεδίωκαν να επιδείξουν την γεμάτη υποκρισία θρησκευτική ζωή τους. Κατηγόρησε, λοιπόν, αυτούς που πίστευαν και διακήρυτταν την δικαίωση και την σωτηρία τους δια των έργων.

Στο θαύμα που μόλις πριν λίγο αναφέραμε, είναι μία πρακτική εφαρμογή των λόγων του Ιησού. Εδώ, με αφορμή την παρατήρηση των Φαρισαίων για τους μαθητές Του Χριστού, οι οποίοι το Σάββατο περπατώντας μέσα από σπαρμένα χωράφια έτριβαν στάχυα και έτρωγαν σπόρους, βγαίνει το συμπέρασμα από τον Κύριο, αφού προηγουμένως τους υπενθυμίζει ένα περιστατικό από τη ζωή του Δαβίδ: *«το σάββατον δια τον άνθρωπον εγένετο, ουχ ο άνθρωπος δια το σάββατον.»* Κατόπιν αυτό το αποδεικνύει με τη θεραπεία του ανθρώπου με το παράλυτο χέρι. Φυσικά οι Φαρισαίοι ενδιαφέρονται μόνο να Τον κατηγορήσουν για τη θεραπεία που γίνεται την ημέρα του Σαββάτου. Καταλαβαίνουν ότι έτσι αμφισβητείται το κύρος τους και φαίνεται η ανωτερότητα της εξουσίας Του Χριστού.

¹¹⁷ Βλ. *Κατά Μάρκο Ευαγγέλιο* 2:7

¹¹⁸ Βλ. *Κατά Ματθαίο Ευαγγέλιο* 23:13

Πέρα από τη μικροψυχία που δείχνουν, φανερώνουν ότι είναι αμέτοχοι των προβλημάτων του λαού, του οποίου ήθελαν να είναι πνευματικοί του ηγέτες και νοιάζονταν μόνο για τη διατήρηση της αυθεντίας τους, η οποία στηριζόταν στο Νόμο.

Εκτός από τα δύο αυτά θαύματα σε κανένα άλλο, στο Ευαγγέλιο του Μάρκου, δεν έχουν πρωταγωνιστικό ρόλο οι θρησκευτικές ομάδες της Παλαιστίνης¹¹⁹. Φυσικά τίποτα δεν αποκλείει, να παρευρίσκονται σε κάποια από αυτά, όπως για παράδειγμα στη θεραπεία του παιδιού με το δαιμονικό πνεύμα το οποίο γίνεται, την ώρα που ο Ιησούς συζητάει με τους Γραμματείς.

Σε άλλα θαύματα παρόντες είναι μόνο οι μαθητές Του Κυρίου. Είναι αυτά που φανερώνουν την εξουσία Του στη φύση: η κατάπαυση της τρικυμίας, το περπάτημα πάνω στη λίμνη, η ξήρανση της άκαρπης συκιάς. Δεν είναι δύσκολο να κατανοήσει κάποιος γιατί εδώ δεν υπάρχει η παρουσία άλλων. Ο Ισραηλιτικός λαός μετά τις αλλεπάλληλες εθνικές καταστροφές και υπό την επίδραση των αποκαλυπτικών συγγραφέων περίμενε το Μεσσία σαν εθνικό και κοινωνικό ελευθερωτή. Θα ήταν αυτός που θα έδιωχνε τους Ρωμαίους και θα δημιουργούσε ένα ιουδαϊκό κράτος εφάμιλλο των μεγάλων βασιλείων, του Δαβίδ και του Σολομώντα. Θα ήταν δηλαδή ο ηγέτης του περιούσιου λαού, όπως πίστευαν οι ίδιοι για τους εαυτούς τους, που θα τον ανέβαζε στην κορυφή. Αυτά δείχνουν ότι δεν είχαν κατανοήσει την παγκοσμιότητα του ρόλου Του Μεσσία, η οποία συνδέεται με το πάθος και δεν έχει σχέση με τις εθνικές προσδοκίες τους.

Ο Ιησούς το γνωρίζει αυτό και ξέρει επίσης πως ο λαός, βλέποντας τα θαύματά Του πιθανόν να παρεξηγούσε την αποστολή Του, που είχε σκοπό τη σωτηρία όλων των ανθρώπων και όχι μόνον των Ιουδαίων. Άλλωστε αυτό φανερώνει και η επιτίμηση των δαιμονικών πνευμάτων που φώναζαν όταν τον έβλεπαν; «*Συ ει ο Υιός του Θεού*», καθώς και αυτό που ζητάει από τους παριστάμενους στη θεραπεία του κωφάλαλου: Να μην πουν σε κανέναν τίποτα από αυτά που είδαν. Αυτό συμβαίνει και μετά την αποκατάσταση της όρασης του τυφλού της Βηθσαϊδά. Βεβαία ο ενθουσιασμός του κόσμου είναι μεγάλος όταν βλέπει τα θαύματα και θα έπαιρνε ανεξέλεγκτες διαστάσεις, αν έβλεπε την κυριαρχία Του

¹¹⁹ Βλ. Καραβιδόπουλος, Ι. Δ., *Το κατά Μάρκον ευαγγέλιο*, Εκδόσεις Π. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 1993

Χριστού στα φυσικά φαινόμενα. Θα τον θεωρούσαν, δηλαδή, σαν τον εθνικό τους Μεσσία. Αυτό θέλει ν' αποφύγει ο Κύριος και γι' αυτό αυτά τα θαύματα γίνονται μπροστά στους μαθητές Του. Και αυτοί όμως, όπως τονίζει ο Μάρκος: «και λίαν εκ περισσού εν εαυτοίς εξίσταντο και εθαύμαζον.» Είναι φανερό ότι το έργο του Κυρίου θα το κατανοήσουν ολοκληρωτικά μετά την Ανάσταση.

Τα περισσότερα όμως θαύματα γίνονται παρουσία του λαού. Κατεξοχήν πρωταγωνιστές μάλιστα είναι ο Χριστός και όλος ο λαός που παρακολουθεί το θαύμα. Όχι μόνον ο άνθρωπος που θεραπεύεται. Μάλιστα στο χορτασμό των πέντε χιλιάδων ανθρώπων ή στο χορτασμό των τεσσάρων χιλιάδων οι πρωταγωνιστές είναι χιλιάδες και όλοι έχουν απευθείας συμμετοχή στο θαύμα. Γνωρίζουν τη θαυματουργική δύναμη Του Κυρίου άμεσα και την αισθάνονται όλοι. Δεν είναι τυχαίο ότι σ' αυτά τα δύο θαύματα δεν γίνεται καθόλου λόγος για τους Γραμματείς, τους Φαρισαίους και τις άλλες θρησκευτικές, κοινωνικές ομάδες της Ιουδαίας. Τελικά, αποδέκτης των θαυμάτων είναι ο λαός, αυτοί που περιφρονούνταν από τους ισχυρούς. Αυτοί είναι οι κληρονόμοι της Βασιλείας Του Θεού και αυτό βέβαια, είναι μία αλήθεια που δε φανερώνεται μόνο στα θαύματα του Ευαγγελίου του Μάρκου, αλλά διαπερνάει όλα τα Ευαγγέλια.

Με όλα τα παραπάνω, έγινε προσπάθεια ν' αποδειχτεί ότι τα θαύματα Του Κυρίου στο Ευαγγέλιο του Μάρκου διαιρούνται σε τρεις ομάδες; α) Αυτά που τονίζουν την εξουσία του Ιησού, η οποία στηρίζεται στον Ίδιο και όχι στην ερμηνεία του Μωσαϊκού Νόμου, όπως συνέβαινε με τους Γραμματείς και τους Φαρισαίους. β) Τα θαύματα που έχουν ως αποδέκτες μόνο τους μαθητές και φανερώνουν την επιθυμία Του Ιησού να μην παρεξηγηθεί η αποστολή του Μεσσία και γ) Η μεγάλη πλειοψηφία των θαυμάτων που φανερώνουν ότι κληρονόμοι της Βασιλείας Του Θεού είναι οι άνθρωποι του λαού, αυτοί που περιφρονούνται από τις ηγετικές ομάδες της Ιουδαίας.¹²⁰

¹²⁰ Βλ. Παύλου Ν., *Τα θαύματα του Χριστού στο ευαγγέλιο του Μάρκου*, Περιοδικό ΤΑΛΑΝΤΟ, τ. 8/1998

Κλείνοντας, θα λέγαμε ότι στο Ευαγγέλιο του Μάρκου τα θαύματα, δηλαδή το πρακτικό μέρος της διδασκαλίας Του Κυρίου, κατέχουν ένα μεγάλο μέρος. Φανερώνουν το μεγάλο ενδιαφέρον και την αγάπη Του γι' αυτούς που ήταν *ως πρόβατα μη έχοντα ποιμένα*.

5. Συμπεράσματα

Στο πλαίσιο της παρούσας μελέτης διαπιστώθηκε το ότι, αν και πέρασαν τόσα χρόνια, το διδακτικό έργο Του Ιησού παρουσιάζει μια εντυπωσιακή μεθοδολογία στην προσφορά της γνώσης για τον Θεό. Ορισμένες πρακτικές του σύγχρονου εκπαιδευτικού, αντικατοπτρίζονται σ' ολόκληρο το έργο Του Ιησού, ενώ η διδασκαλία Του είναι εμπλουτισμένη με όλα τα αναγκαία στοιχεία, ώστε να παραμένει νέα, ελκυστική, πειστική και δυναμική στους αιώνες.

Αξιοθαύμαστο είναι το γεγονός ότι πολλές τεχνικές Του Ιησού, εμφανίζονται και στο έργο του σύγχρονου εκπαιδευτικού. Όπως για παράδειγμα η τεχνική του διαλόγου, με την οποία εξασφαλίζεται ένα κλίμα προσέγγισης για την ανάπτυξη καλών διαπροσωπικών σχέσεων μεταξύ δασκάλου – μαθητών. Πέρα από αυτό, ο διάλογος συστρατεύει την ελευθερία, το νου και το λόγο, ενώ παρωθεί το άτομο σε αξιολογικές κρίσεις και επιλογές. Σύμφωνα και με τον Σωκράτη¹²¹: *«Η διαλογική συζήτηση δεν είναι μόνο διάλογος, αλλά και μια μέθοδος αξιολογικού ελέγχου»*.

Επιπρόσθετα, όπως και ο σύγχρονος εκπαιδευτικός, έτσι και ο Διδάσκαλος Ιησούς χρησιμοποιούσε στη διδασκαλία Του διάφορα οπτικοακουστικά μέσα. Αυτά υπήρχαν άφθονα στο φυσικό περιβάλλον, αν ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι η διδασκαλία Του γινόταν σε ανοικτούς χώρους, κυρίως στην ύπαιθρο. Εκεί ο πλούτος των εικόνων της φύσης προσφερόταν με αμεσότητα.

Ο Ιησούς δεν κινήθηκε σε όλο το φάσμα του διδακτικού Του έργου σ' ένα επίπεδο μεταφυσικής οντολογίας, αλλά στη γραμμή της ιστορίας με εσχατολογικό προσανατολισμό.¹²² Η γνώση που προσφέρει ο Ιησούς Χριστός είναι απαρτισμένη αλήθεια και η διδακτική Του στρατηγική είναι ότι προσέγγισε τον άνθρωπο ως δυσύνθετη οντότητα μέσα στα δεδομένα της ιστορικής του παρουσίας. Επιπρόσθετα, η διδασκαλία Του αρχίζει από την γνώση του αισθητού, για να χειραγωγήσει τον άνθρωπο στην επίγνωση του

¹²¹ Βλ. Φράγκου, Χρ., *Ψυχοπαιδαγωγική*, Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα 1984

¹²² Βλ. Γιοκαρίνης, Κ., *Η διδακτική και παιδαγωγική του Ιησού*, Εκδόσεις Άρτος ζωής, Αθήνα 1998

υπεραισθητού. Αυτό το πετυχαίνει αξιοποιώντας τα στοιχεία της εικόνας Του Θεού στον άνθρωπο και καταδεικνύοντας την ενότητα του υλικού και πνευματικού κόσμου.

Σήμερα, είναι αρκετοί οι εκπαιδευτικοί που ασκούν επιρροή στους μαθητές τους, ειδικά σε παιδιά μικρών τάξεων. Οι μαθητές πολλές φορές βλέπουν στο πρόσωπο του δασκάλου τους, τον εαυτό τους. Θέλουν να μοιάσουν σ' αυτόν και να έχουν μια πορεία σαν τη δική του. Έτσι και ο διδάσκαλος Ιησούς, με τη διδασκαλία και το έργο Του, είχε ασκήσει μεγάλη επιρροή στους απλούς ανθρώπους που πήγαιναν να ακούσουν τη διδασκαλία Του και να θεραπευθούν από τις ασθένειες τους.¹²³

Ασφαλώς και το περιεχόμενο της διδασκαλίας του σύγχρονου εκπαιδευτικού δεν είναι πανομοίτυπο με αυτό Του Ιησού. Περιεχόμενο της διδασκαλίας Του Ιησού ήταν η φανέρωση Του ως Υιού Του Θεού και της βασιλείας Του. Σκοπός της διδακτικής Του πράξης ήταν να πείσει τους μαθητές Του, του στενού και ευρύτερου κύκλου Του, αλλά και τους μαθητές Του όλων των εποχών για μια πίστη που καθίσταται δυνατή με τη χάρη Του Θεού. Από την άλλη, σκοπός του διδάσκοντος είναι να αφυπνίσει το ενδιαφέρον των μαθητών και να κινήσει τις ιδιαίτερες ικανότητες ή δεξιότητες τους, με την παρουσίαση των προβλημάτων. Με τον τρόπο αυτό θα ενθαρρύνει τους μαθητές του να ασκήσουν και να αναπτύξουν τις δυνάμεις τους, ώστε να ανταποκριθούν στην πρόκληση του προβληματισμού.

Κλείνοντας, θα λέγαμε ότι μελετώντας και συγκρίνοντας τον σύγχρονο δάσκαλο με τον Διδάσκαλο Ιησού, συνειδητοποιεί κανείς περισσότερο, ότι το να είσαι δάσκαλος δεν είναι επάγγελμα, αλλά είναι λειτούργημα. Ανάλογα, λοιπόν, με τον σκοπό, την εποχή και τους ανθρώπους κάθε εποχής, η στάση και οι μέθοδοι που χρησιμοποιεί ο δάσκαλος διαφοροποιούνται.

¹²³ Βλ. κ. Βασιλείου, Μητροπολίτη Κωνσταντίας – Αμμοχώστου, «Ο σταυρός Του Κυρίου», περιοδικό *Πνευματική Διακονία*, τεύχος 7^ο, Κύπρος 2010

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική:

Αγουρίδου, Σ., *Ιστορία των χρόνων της Καινής Διαθήκης*, Εκδόσεις Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 1985

Αγουρίδου, Σ. , *Εισαγωγή εις την Καινήν Διαθήκην*, Εκδόσεις Γρηγόρης, Αθήνα 1991

Βασιλειάδης, Π. Β., *Βιβλικές ερμηνευτικές μελέτες*, Εκδόσεις Π. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 1998

Γιοκαρίνης, Κ., *Η διδακτική και παιδαγωγική του Ιησού*, Εκδόσεις Άρτος ζωής, Αθήνα 1998

Δημαράς, Α., *Η διαμόρφωση του εκπαιδευτικού συστήματος, η ιστορία του νέου Ελληνισμού*, Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, (τόμος 6^{ος}), Αθήνα 2004

Θεοφιλίδης, Χ., *Η διαθεματική προσέγγιση της διδασκαλίας*, Εκδόσεις Γρηγόρη, Αθήνα 1997

Καραβιδόπουλος, Ι. Δ., *Το κατά Μάρκον ευαγγέλιο*, Εκδόσεις Π. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 1993

Καραβιδόπουλος, Ι.Δ., *Οδός Ελπίδας*, Εκδόσεις Χριστιανικής Αδελφότητας «Λυδία», Θεσσαλονίκη 1996

Κουτσάκος, Ι. Γ., *Σύγχρονη Διδακτική*, Εκδόσεις Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, Λευκωσία 1986

Κουτσελίνη, Μ., *Ανάπτυξη προγραμμάτων: Θεωρία – Έρευνα – Πράξη*, Εκδόσεις Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, Λευκωσία 2001

Λιαντίνης, Δ., *Διδακτικές Αρχές. Παιδαγωγική και Ψυχολογική Εγκυκλοπαίδεια Εγκυκλοπαίδεια*, Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, τ.6. Αθήνα 1989

Ματσαγγούρας, Η. Γ., *Η εξέλιξη της Διδακτικής*, Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα 1995

Παλαμάς, Κ., *Ο δάσκαλος στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση*, Εκδόσεις «Έλλην», Αθήνα 1993

Πατρόνου, Γ.Π., *Η ιστορική πορεία του Ιησού*, Εκδόσεις Δόμος, Αθήνα 1991

Τρακατέλλη, Δ., *Εξουσία και Πάθος*, Εκδόσεις Δόμος, Αθήνα 1983

Φράγκου, Χρ., *Ψυχοπαιδαγωγική*, Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα 1984

Φωτίου, Σ.Σ., *Η ελευθερία ως αγάπη*, Εκδόσεις Ιερά Μητρόπολη Κιτίου, Λάρνακα 2000

Χρυσαιφίδης, Κ., *Σύγχρονοι διδακτικοί προβληματισμοί*, Εκδόσεις Σμυρνιωτάκης, Αθήνα 1991

Ξενόγλωσση:

Curtis, A. W., *Jesus Christ the Teacher*, Εκδόσεις Πανεπιστήμιο Οξφόρδης Press, Λονδίνο 1944

Perrenoud, Ph., *Metier d' eleve et sens du travail scolaire*, Εκδόσεις ESF, Παρίσι 1994

Εγκυκλοπαίδειες-Λεξικά:

Εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος Larousse Britannica, Εκδοτικός Οργανισμός Πάπυρος, Αθήνα 2007

(Μεταφρασμένο από τα Γαλλικά με την εποπτεία) Σάββα Αγουρίδη, Γιώργου Γρατσέα, Σταύρου Βαρτανιάν, Γαβριήλ Μαραγκού κ.ά., *Λεξικό Βιβλικής Θεολογίας*, Εκδόσεις Άρτος ζωής, Αθήνα 1980

Περιοδικά:

κ. Βασιλείου, Μητροπολίτη Κωνσταντίας – Αμμοχώστου, «Ο σταυρός Του Κυρίου», περιοδικό *Πνευματική Διακονία*, τεύχος 7^ο, Κύπρος 2010

Παύλου Ν., «Τα θαύματα του Χριστού στο ευαγγέλιο του Μάρκου», Περιοδικό *ΤΑΛΑΝΤΟ*, τεύχος 8, Αθήνα 1998

Ιστοσελίδες:

Κατά Ιωάννην Ευαγγέλιο

http://el.wikisource.org/wiki/%CE%9A%CE%B1%CF%84%CE%AC_%CE%99%CF%89%CE%AC%CE%BD%CE%BD%CE%B7%CE%BD

Κατά Λουκάν Ευαγγέλιο

http://el.wikisource.org/wiki/%CE%9A%CE%B1%CF%84%CE%AC_%CE%9B%CE%BF%CF%85%CE%BA%CE%AC%CE%BD

Κατά Μάρκον Ευαγγέλιο

http://el.wikisource.org/wiki/%CE%9A%CE%B1%CF%84%CE%AC_%CE%9C%CE%AC%CF%81%CE%BA%CE%BF%CE%BD

Κατά Ματθαίον Ευαγγέλιο

http://el.wikisource.org/wiki/%CE%9A%CE%B1%CF%84%CE%AC_%CE%9C%CE%B1%CF%84%CE%B8%CE%B1%CE%AF%CE%BF%CE%BD

ENIMETPON

